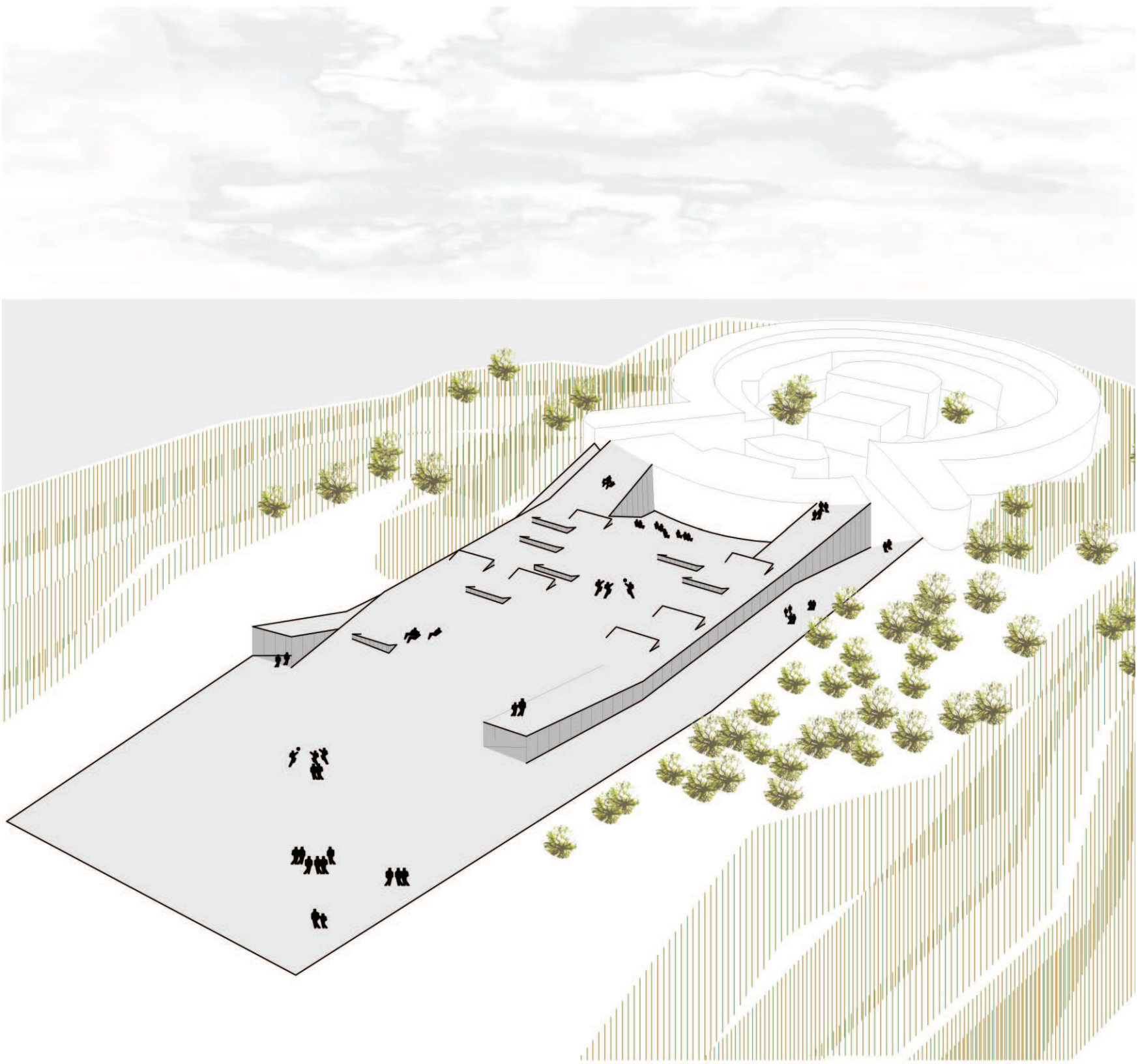
OTVORENI MUZIL

Novine Građanske inicijative za Muzil broj 4., godina III, lipanj 2011.

Muzil sutra - pogled na utvrdu Marie Louise

Kronologija

7.04.2010. Javna rasprava o urbanističkom planu uređenja lučice Delfin

14.05.2010. Objavljen zbornik „Grad Postkapitalizma“

30.05.2010. Posljednji posjet Muzilu

12.07.2010. Odlukom gradonačelnika imenovano je Povjerenstvo za obradu primjedbi pristiglih tijekom javne rasprave o Prijedlogu Urbanističkog plana uređenja «Lučica Delfin». Povjerenstvo nije prihvatilo ni jednu primjedbu i prijedlog koje je dalo 1066 građana Pule.

23.9.2010. Zbor građana Nove Verude jednoglasno donio odluku protiv projekta UPU Lučica Delfin

7.10.2010. Izmjene i dopune Prostornog plana uređenja Grada Pule na prethodnoj raspravi. U Gradskoj vijećnici će 14. listopada biti izložen izmijenjeni i dopunjeni Prostorni plan grada Pule. Kroz raspravu postavljeno pitanje definiranja poluotoka Muzil u planu.

7.11.2010. Štrajk novinara glasa istre. Županijski sud uveo radnu obavezu za novinare. “Glas Istre očito su postale novine u kojima se novinari otvoreno i sve češće cenzuriraju i u kojima se drsko i bahato zabranjuje čak i objava priopćenja našeg sindikata koji okuplja 117 radnika“ Maša Jerin.

01.2011. Inicijativa Delfin prikupila 3.826 potpisa protiv donošenja UPU Lučica Delfin. Investitor pokrenuo paralelno prikupljanje potpisa s dvosmislenim frazama u peticiji i prikupio 3.005 potpisa .

27.01.2011. Gradsko vijeće usvojilo UPU Lučica Delfin.

28.01.2011. Raspisan arhitektonski natječaj za pulsku Rivu.

02.-03.2011. protuvladini prosvjedi diljem Hrvatske.

11.03.2011. Muzil ne ulazi u plan koncesija Brijuni rivijere.

17.03.2011. Premijerka Kosor predstavila investicijske projekte Vlade među kojima je i Brijuni rivijera.

25.03. 2011. Izborna skupština Društva arhitekata Istre. Novi predsjednik je Leonid Zuban

Tiskanje ove publikacije omogućeno je temeljem financijske potpore Nacionalne zaklade za razvoj civilnoga društva u skladu s Ugovorom Klasa: 421-02/10-PP-4A/01, Urbroj: 07578-10-01 od 30.12.2010. Mišljenja izražena u ovoj publikaciji su mišljenja autora i ne izražavaju nužno stajalište Nacionalne zaklade za razvoj civilnoga društva. Nacionalna zaklada za razvoj civilnoga društva http://zaklada.civilnodrustvo.hr

Nacionalna zaklada za razvoj civilnoga društva

UVOD:

Jadran se budi

Niz ustanaka građana duž Jadrana zbio se u posljednjih godinu dana. Čini se, svi revoltirani istim problemom – prostorom. Inicijativa za Muzil ovaj broj posvećuje upravo tim borbama s kojima se na ovaj način solidarizira; s građanima Splita, Dubrovnika i Šibenika. I oni su se odlučili suprotstaviti privatizaciji zemlje za koju smatraju da pripada svima, da je zajedničko dobro. Protagonisti tih inicijativa govorit će na tribinama u Puli u petak i subotu 3. i 4. lipnja s ciljem udruživanja napora u borbi za zajednički prostor i širenja inicijativa iz strogo lokalnih okvira.

Borba za prostor koja se događa posljednjih godinu dana ni arhitektonsku struku nije ostavila neutralnom. U svim gradovima gdje se dižu inicijative građana društvo arhitekata bilo je prisiljeno zauzeti stav, a to je duboko utjecalo i na pitanje „kome te institucije zapravo služe?“ Stoga će se, tjedan dana nakon inicijativa, u Puli sastati arhitekti koji se aktivno bave problemima jadranskih gradova u kojima žive.

Istovremeno, situacija u Puli tijekom godine dana naizgled ostaje nepromijenjena. Muzil je i dalje zatvoren, planovi za taj poluotok još nisu ugledali svjetlo dana, javnost još uvijek nije upoznata s onime što gradske vlasti namjeravaju učiniti s najvišim pulskim brdom. I dok se javna rasprava o tome vješto zaobilazi, u tajnosti se na Muzilu iscrtavaju obrisi golf igrališta, apartmana, hotela i vila.

Ne želeći čekati lokalne političare da nas suoče s mogućnošću izbora tek između golf igrališta s devet ili 18 rupa, odlučili smo se na korak naprijed, a to je upoznati sugrađane s projektima za Muzil na kojima je posljednje dvije godine, zajedno sa studentima, radio niz stručnjaka s arhitektonskog fakulteta u Zagrebu i Madridu. Gotovo 40 različitih ideja za Muzil bit će predstavljeno u galeriji MMC Luka. Izložbu organiziraju Društvo arhitekata Istre i Arhitektonski fakultet u Zagrebu. Smatramo da će ovo javno izlaganje, ne jedne vizije, nego 40 različitih mogućnosti biti novi zamah u razvijanju javne rasprave o tome kakav Muzil želimo.

I dok strpljivo čekamo da se današnja situacija tajnovitosti i zatvorenosti Muzila nadiđe, maštamo o nekoj drugoj sutrašnjici – otvorenoj i dostupnoj za sve.

razvoj: pod koju cijenu?

Javni razgovori i izložba o razvojnim politikama i projektima

Pula,
Galerija Cvajner
MMC Luka
od 3. do 12.6. lipnja 2011.

izložba „muzil sutra“

otvorenje:
petak 03.06. 2011.
20 h
Galerija Luka i MUL

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 28 30

3.6.

18:30 - 20.30
Javna tribina "VARŠAVSKA, MUZIL, SRĐ, MARJAN: TKO JE SLJEDEĆI?"
Galerija Cvajner

Sudionici: Pravo na grad, Zelena akcija, Srđ je naš, Za Marjan, Šibenski građanski forum , Eko-Krka, Zelena Istra. Među sudionicima okruglog stola su Teodor Celakoski iz Prava na grad, Tomislav Tomašević i Jagoda Munić iz Zelene akcije, Slaven Tolj i Đuro Capor iz inicijative Srđ je naš itd.

Predstavljanje novog broja novina "Otvoreni Muzil".

21:00 - 22_00
OTVARANJE ARHITEKTONSKE IZLOŽBE „MUZIL SUTRA“
MMC Luka

Izložba prikazuje niz mogućih rješenja za poluotok Muzil i njegovu buduće javno korištenje. Radove su u posljednje dvije godine izradili studenti Arhitektonskog fakulteta u Zagrebu i studenti krajobrazne arhitekture u Madridu.
Izložba će biti otvorena do nedjelje 12.6.
Organizatori izložbe su Društvo arhitekata Istre i Arhitektonski fakultet Zagreb

4.6.

10:00 - 14:00
RADIONICA „DJECA I ARHITEKTURA“
MMC Luka

Sekcija Društva arhitekata „DiA“ povest će osnovnoškolce u edukativnu šetnju gradom kroz koju će sagledati javni prostor te modernu arhitekturu Pule očima najmlađih. Početak izleta je u 10 sati u MMC Luka odakle će se krenuti kroz starogradsku jezgru gdje će se na odabranim lokacijama razmijeniti dojmovi i ideje.

U okviru **Foruma za prostor i Zelene akademije** u subotu 4. lipnja tematizirat će se u jutarnjim satima društvene, ekonomske i okolišne posljedice projekta Brijuni rivijera, a u popodnenim satima tzv. razvojne investicije - energetski i industrijski pogoni na području Istre i njihov utjecaj na okoliš. Moderator: Vladimir Lay, dr., Institut Ivo Pilar.
Organizatori su Zelena Istra, Pravo na grad, Zelena akcija i Heinrich Boell Stiftung.

10:30 - 12:30
OKRUGLI STOL "BRIJUNI RIVIJERA: POD KOJU CIJENU?"
MMC Luka

Sudjeluju ekonomisti, sociolozi i arhitekti s Ekonomskog fakulteta u Zagrebu (Vladimir Cvijanović, dr.), Sveučilišta u Zadru (Mirko Petrić, mr.), Filozofskog fakulteta u Zagrebu (Kruno Kardov), Društva arhitekata Istre (predsjednik Leonid Zuban) i tvrtke Brijuni rivijera (Marko Milotić, d.i.a.)

16:00 - 18:00
RASPRAVA "RAZVOJ U ISTRI: KOJU CIJENU PLAĆA OKOLIŠ?"
MMC Luka

Sudjeluju predstavnici Hrvatskog društva za zdravstvenu ekologiju (dr. Lucijan Mohorović), Ladonje (Bruno Nefat, Maurizio Licul) , IDS-a, Zelene Istre (Dušica Radojčić), Akcije mladih (Božena Sučić), stranke Zelenih u Berlinskom senatu (Jasenka Vilibrandt)

11.6.

19:00 – 21:00
TRIBINA „PROSTORNA PROBLEMATIKA NA JADRANU I ULOGA STRUKE“
MMC Luka

Arhitekti iz Dubrovnika, Splita, Šibenika, Zadra, Rijeke i Istre raspravljat će o tekućim prostornim problematikama u svojim gradovima poput Srđa u Dubrovniku, Marjana u Splitu, Delte u Rijeci i Muzila u Puli. Sudionici tribine osvrnut će se i na ulogu struke kako u zajednici u kojoj djeluju, tako i na mogućnosti interveniranja arhitekata u formiranju prostorne politike.

SUORGANIZATORI DOGAĐANJA: **Zelena Istra | Pravo na grad | Zelena akcija |Heinrich Boell Stiftung |Društvo arhitekata Istre | Arihtektonski fakultet Zagreb**

Prikaz na naslovnici: Eva Živko / **Prikaz na zadnjoj strani:** Luka Anić/ **Naklada novina:** 3.000 primjeraka / **Trošak tiska:** 4.797 kuna / **Tiskara:** Novi list, Rijeka

TEMA BROJA: MARJAN, MUZIL, SRĐ - JADRAN SE BUDI

Nevidljiva bodljikava žica

Godine 2007., kad je strka oko Varšavske bila na vrhuncu, grad Split donio je po mnogima iznimno problematičan urbanistički plan. Istog dana kad je u Varšavskoj nekoliko tisuća ljudi protestiralo protiv buduće intervencije Tome Horvatinčića, u Splitu je na prosvjed protiv GUP-a došlo – sedamnaest ljudi! Tog tjedna, napisao sam u Jutarnjem listu kako kao Splićanin i Dalmatinac ne zavidim Zagrebu ni na japanskim restoranima, ni na šoping galerijama, ni na dvadeset kazališta. Zavidim im, napisao sam, samo što imaju građansko svjesnu mladost.

Samo su četiri godine prošle od tada, a stvari su – rekao bih – jako promijenile. Pred dva tjedna, opasnost da će gradonačelnikova konkubina Fani Horvat u marjanskoj šumi graditi ugostiteljski objekt, te jedan apel preko Facebooka doveli su na marjansku Prvu vodu čak četiri tisuće prosvjednika odlučnih da se bore za najmiliju nam šumu. U Splitu se rodilo građanstvo.

Isto to građanstvo, koliko iz daljine mogu suditi, rađa se upravo u ovom trenutku u Dubrovniku povodom projekta golfa na Srđu, kao što se rađa i u Puli gdje se građanske inicijative bore da gradu vrati zatvoreni vojni poluotok Muzil. Tri grada, tri priobalna regionalna središta, probudili su se gotovo istovremeno, a u sva tri slučaja povod je isti – prostor.

Dubrovnik, Split i Pula, naravno, jako su različiti. Dubrovnik već desetljećima živi u monokulturi turizma, i kao da je poput pavlovljeva psa navikao da sve bude u svrsi Njegova Veličanstva Gosta. Split je prošao dramatičnu konverziju od grada trliša i dimnjaka u grad nezaposlenih koji otkriva turizam s podosta uspjeha. Pula je grad koji je dugo živio obgrljen vojskom, vojskom koja mu je otela gotovo čitavu obalu, ali je zato sada ta obala netaknuta urbaniziranjem. Ni prostori koje građani brane nisu istovjetni: Srđ je netaknuta divljina, Muzil propalo vojno područje, Marjan prostor građanske ugode koji Splićani intenzivno koriste, koji su im njihovi preci darovali, pošumili, uredili, stvorili od njega filozofiju. No, u sva tri slučaja postoji jedna provodna nit – a ta je da se prostor koji može služiti svima ne pretvori u zabranjeni grad u kojem je domorocima pristup zabranjen. Da se prostor ne potroši na jednodimenzionalnu eksploataciju, nego da služi održivoj ekonomiji i javnom dobru.

U Puli, dojučerašnji vojni zabranjeni grad trebao bi postati isti takav hotelsko-resortski zabranjeni grad. U Splitu, marjanska bi se šuma serijom najmorbidnijih urbanističkih zloporaba pretvorila u bukoličku scenografiju za Fanin kafić. U Dubrovniku, investitor bi pod neuvjerljivom izlikom golfa stvorio apartmansko naselje monstr-dimenzija koje bi otvorila radna mjesta tek za sobarice i vrtlare, a čijih bi više tisuća stanovnika pohrlilo istom onom uskom vrpcom od ceste na Bosanski dolje k ionako prenapučenim plažama Cavtata i Orašca. U sva tri slučaja, prostor bi generirao klasno društvo, nevidljivu žicu koja dijeli Mušteriju, Gosta, od nepoželjnih lokalnih aboridžina.

Zato je pitanje golf ili ne golf lažno pitanje, kao što je lažno pitanje „pa šta fali popit kafu na Marjanu?“ Ključ je da Dubrovnik – ako želi urbanizirati Srđ - treba to učiniti tako da taj Srđ bude za Dubrovčane i njihove goste, da njime mogu biciklirati, loptat se, šetati. Da ne postane nalik Zoni iz genijalnog meksičkog filma „La Zona“ autora Rodriga Plaa, mjesto u kojem pristup imaju samo suvlasnici, a njih od „prljavih ostalih“ dijeli zbiljski (ili metaforički) zid.

Jurica Pavičić

GRAĐANSKA INICIJATIVA "ZA MARJAN"

Marjan je prirodni poluotok, brijeg i zaštićena Park šuma koja se nalazi na krajnjem zapadnom dijelu splitskog poluotoka i područja grada Splita. Prostire se u smjeru Zapad- Istok, dužina mu je 3,5, širina 1,5 kilometara, a visina na najvišoj točki – vrhu Telegrin – 178 metara.

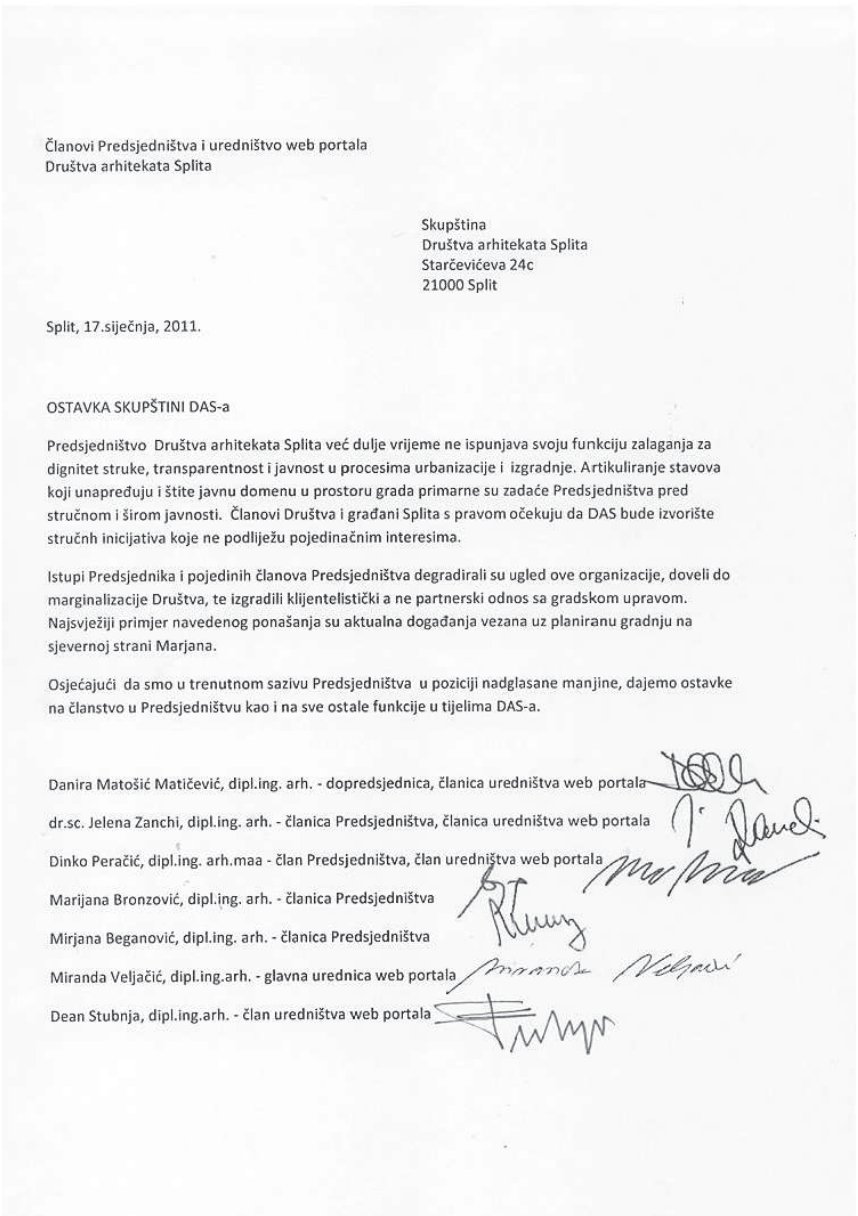
Povijest poluotoka Marjan isprepletena je s poviješću grada Splita koji se nalazi pod njegovim obroncima. U povijesti, Marjan je bio šumski resurs i poljoprivredno područje Splita. Tijekom povijesti, imao je funkciju osamnice (eremitaža) o čemu svjedoče samostanski stanovi, crkve i špilje. Imao je funkciju ratnog zbjega u turskim ratovima i u bombardiranjima u 2. svjetskom ratu. Imao je vjersku funkciju, o čemu svjedoče ostatci rimskih sakralnih objekata, samostana (poput benediktinskog u uvali Bene), kao i dvanaest marjanskih crkvica koja i danas imaju liturgijsku funkciju.

Ipak, prava društvena povijest Marjana počinje u razdoblju 1854. do tridesetih godina, kada tri generacije splitskih građana organizirano pošumljavaju i uređuju Marjan kao mjesto građanske dokolice i javno dobro. Tijekom pola stoljeća intenzivnog krajobraznog oblikovanja, dvije trećina Marjana pretvoreno je iz goleti u šumu, izgrađen je niz vidikovaca, vidilica, stepeništa i pristupnih staza, mreža šumskih putova, načinjen je sustav česmi za okrepu, zoološki vrt, botanički vrt, šuma je napučena životinjama i biljem, a uz šetnice su izgrađene klupe, ograde i suhozidi. Sav taj epohalni posao ostvaren je kolektivnim komunalnim pregalaštvom, općinskim novcem, donacijama i dobrotvornim radom, pri čemu su desetine i desetine anonimnih splitskih građana u ideju Marjana uložile kao dar svoj rad, novac i zemljišta.

Rezultat svega toga je Marjan danas, osebujni spoj više komunalnih funkcija. Marjan je istovremeno i park – udaljen svega 10 minuta pješice od centra, ali i kupalište. On je planinarska destinacija (s nizom nezahtjevnih brdskih staza), ali i rekreativno područje s trim stazom i sportskim terenima. On je jedna od najpoznatijih europskih free climbing destinacija, ali i mjesto biciklizma, maratonska staza, veslačka staza, kupalište. On je mjesto gdje se jednako beru šparoge, izvode teatarske predstave, ljubaka i provodi ljeto uz plažu. S Marjanom se Splićani rađaju u kolicima, i s njim kroče u dostojanstvenu starost, kad u trećoj dobi šeću šljunčanim puteljcima.

Marjan je i gora, i park, i kupalište, i rekreativni centar, i turistička destinacija, i prostor kulture. No, najviše od svega on je komunalni simbol, mjesto koje je jedna generacija stvorila odričući se sebedajno imetka i novca da bi stvorila urbanistički „višak vrijednosti" svakom na korist i nikom na profit. Upravo takav, on je simbol komunalnog duha na tragu filozofije starih dalmatinskih komuna, koju dvjesto kilometara južnije iskazuje natpis s dubrovačkoga kneževa dvora: Obliti privatorum publica curate (Zaboravi privatne i brini za javne stvari). Kao komunalni simbol on je opjevan i ovjekovječen, kao javno dobro on je neprocjenjiv dobitak u životu Splićana. Njegova krajobrazna i prirodna ljepota, praktična vrijednost za dokolicu građana i komunalna simboličnost ispripleteni su na način koji je neusporediv s bilo kojim perivojem ili zaštićenim prirodnim predjelom u zemlji.

Jurica Pavičić

Članovi Predsjedništva i uredništvo web portala
Društva arhitekata Splita

Skupština
Društva arhitekata Splita
Starčevićeva 24c
21000 Split

Split, 17.siječnja, 2011.

OSTAVKA SKUPŠTINI DAS-a

Predsjedništvo Društva arhitekata Splita već dulje vrijeme ne ispunjava svoju funkciju zalaganja za dignitet struke, transparentnost i javnost u procesima urbanizacije i izgradnje. Artikuliranje stavova koji unapređuju i štite javnu domenu u prostoru grada primarne su zadaće Predsjedništva pred stručnom i širom javnosti. Članovi Društva i građani Splita s pravom očekuju da DAS bude izvorište stručnh inicijativa koje ne podliježu pojedinačnim interesima.

Istupi Predsjednika i pojedinih članova Predsjedništva degradirali su ugled ove organizacije, doveli do marginalizacije Društva, te izgradili klijentelistički a ne partnerski odnos sa gradskom upravom. Najsvježiji primjer navedenog ponašanja su aktualna događanja vezana uz planiranu gradnju na sjevernoj strani Marjana.

Osjećajući da smo u trenutnom sazivu Predsjedništva u poziciji nadglasane manjine, dajemo ostavke na članstvo u Predsjedništvu kao i na sve ostale funkcije u tijelima DAS-a.

Danira Matošić Matičević, dipl.ing. arh. - dopredsjednica, članica uredništva web portala
dr.sc. Jelena Zanchi, dipl.ing. arh. - članica Predsjedništva, članica uredništva web portala
Dinko Peračić, dipl.ing. arh.maa - član Predsjedništva, član uredništva web portala
Marijana Bronzović, dipl.ing. arh. - članica Predsjedništva
Mirjana Beganović, dipl.ing. arh. - članica Predsjedništva
Miranda Veljačić, dipl.ing.arh. - glavna urednica web portala
Dean Stubnja, dipl.ing.arh. - član uredništva web portala

Preuzeto sa: www.okupiranadalmacija.com

MULTIMEDIJALNI KULTURNI CENTAR I INICIJATIVA „ZA MARJAN" POZIVAJU GRAĐANE DA IZ SVOJIH OBITELJSKIH ALBUMA DONESU FOTOGRAFIJE SNIMLJENE NA MARJANU TE UZ GLAZBU I ZABAVU POSTAVE IZLOŽBU „MARJANSKI ALBUM"!

karta gradnje po Marjanu

Za Marjan: Stop gradnji!

UNUTAR PARK ŠUME MARJAN!!!

U NEDJELJU 16.01. U 12H NA PLAŽI PRVE VODE ODRŽAT ĆE SE PROSVJEDNI SKUP "ZA MARJAN"!

ZA MARJAN
PROSVJED GRAĐANA SPLITA

NA MARJANU SMO SVI DOMA!!!

Zahtjevi zainteresirane javnosti i koordinacije udruga građana Splita

Poštovani, umjesto da sa ovog okupljanja šaljemo novu peticiju podsjetit ćemo vas prethodne, iz 2007. Ona je, na samo jednom mjestu, u Marmontovoj, i u samo tri dana, prikupila gotovo četiri i pol tisuće potpisa! Njezini ključni zahtjevi jednako vrijede i danas:

GRAĐANSKA INICIJATIVA SPLIT

zahtijeva od svih mjerodavnih institucija: Grad Split, Županija splitsko-dalmatinska, Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva te Ministarstvo kulture RH da pristupe provedbi svih zakonom predviđenih aktivnosti za optimalnu i potpunu zaštitu zaštićenog područja Park šume Marjan. Zahtijevamo da se aktivnosti provedu po sljedećim prioritetima:

1. Do donošenja Prostornog plana područja posebnog obilježja (PPPO) zabraniti svaku izgradnju na zaštićenom području Park šume Marjan.

2. Iz novog GUP-a izbrisati planiranu izgradnju na području unutar cjelokupnog zaštićenog područja Park šume Marjan.

3. Zakonom utvrđene granice Park šume Marjan odmah obilježiti na terenu.

4. Odmah započeti s otkupom privatnih parcela na južnim i sjevernim padinama Marjana u skladu s prioritetima iz Studije izrađene na Građevinsko-arhitektonskom fakultetu.

5. Postaviti novu ogradu po čitavoj dužini granice Park šume Marjan.

Jer je stanje u međuvremenu još gore, tadašnjim točkama zahtjeva danas pridružujemo još tri:

1. Da se do donošenja PPPO-a prekinu sve aktivnosti vezane za planiranje i gradnju na području zapadno od SD Spinut.

2. Da se na tom području ne planira nikakva gradnja u šumi i na štetu šume.

3. Da se izmjenom GUP-a područja plaža svedu na racionalnu mjeru kako ne bi služila kao paravan za prikrivenu urbanizaciju.

Kao razumsko upozorenje odgovornima, peticija stara četiri godine očito nije bila dovoljna. Možda neće biti dovoljni na današnji prosvjedni zahtjevi. Ali, bit će im više nego dovoljni ako samo desetina nas koji smo potpisali peticiju ili danas došli ovdje, sljedeći put dođemo pred zgradu Banovine.

Naime, ni na kraj pameti nam nije vezivati se lancima za marjanska stabla ili se protestno bacati sa sv. Jere, premda će slobodoumne manje skupine ili pojedinci možda i to raditi.

Prema tome, do našeg sljedećeg vrlo izvjesnog prosvjeda, mjesec dana bit će vam više nego dovoljan da Koordinaciju građana i udruga Splita uvjerite da ste npr. dvije ili tri od ovih osam točaka počeli odmah rješavati; da ste druge dvije odmah riješili, a za preostale precizno odredili tempo i faze rješavanja.

Ne bude li tako, budite sigurni da nećemo čekati proljeće kad bismo vam mogli malo drugačije "pokucati" na vrata. Jer, premda ne potcjenjujemo ni jedan kvart, model "dajmo sirotinji Kilu, a sebi prisvojimo Marjan" neće proći.

Ne shvatite li to na vrijeme, a zadnji vam je čas, to gore po vas!

U Splitu, na Marjanu, 16. siječnja 2011.

GRAĐANSKA INICIJATIVA "SRĐ JE NAŠ"

Projekt s 18 rupa

Tamo sada nema ništa" odmahnuvši rukom rekla mi je jesenas pravnica koja je dežurala na uvidu u projekt Urbanističkog plana uređenja Srđa, nakon što me uzrujano uvjeravala da moji kolege novinari pisanjem o otimanju poljoprivrednog zemljišta netočno informiraju javnost.

Sljedećega popodneva po prvi put sam se popela na Srđ. Dok je sunce zapadalo sve niže, na putu od sela Bosanka prema vrhu brda samo je jedan pastir s nekoliko ovaca šetao, i slijegao ramenima: „Nitko nas ništa ne pita..." S pogledom na Grad ispod nas, Srđ je intenzivno disao svojim životom, onim bioraznolikošću najbogatijeg krša u nas. Životom koji nije svima vidljiv. Međutim, dok je sunce zapadalo u more, a pokoji turist, koji se dovezao žičarom, skidao šešir i prekidao razgovore zapanjen ljepotom, u sjećanje mi se vratilo ono „tamo nema ništa" koje sam čula uz maketu megalomanskih planova urbanizacije Srđa. Ni najvještijem peru neće uspjeti nadvladati siromaštvo duha koje na Srđu kakav je danas ne vidi ništa. No i bez uzimanja u obzir intrinzične vrijednosti ovoga brda, zavirivši u postupak kojim se odvija projekt, pronašli smo najmanje isto toliko rupa koliko ih ima na golf terenu.

Projekt resorta arh. Zahe Hadid

1. Za uredenje Srda nije proveden javni natjecaj

iako jedino javni natječaj može osigurati javni interes. „Prostorno planiranje po željama investitora orijentirano na profi t smanjuje vrijednost grada u cjelini i kvalitete života", smatra Društvo arhitekata Dubrovnika (DAD).

2. Grad Dubrovnik nije napravio ekonomsku analizu projekta,

tako da su sve tvrdnje o dobicima za Grad spekulacije. Ne zna se koliko će Grad uložiti niti što će dobiti ili izgubiti.

3. Studiju utjecaja na okoliš placa investitor,

iako je Andro Vlahušić tvrdio da će studiju platiti Grad, kako bi se osigurala nepristranost rezultata.

4. Stanovnici Bosanke

za razliku od investitora ne mogu dobiti dozvole za gradnju, a prijeti im i izvlaštenje zemljišta.

5. Ugrožava se egzistencija iznajmljivaca u gradu

zbog ovako velikih novih smještajnih kapaciteta, pojavili su se strahovi.

6. Produženje sezone je upitno,

jer nikakva analiza nije predočena, a jedini postojeći golferski primjer iz Hrvatske, istarski Kempinski, zatvoren je izvan špice sezone, kao i većina ostalih hotela.

7. Što je s državnom zemljom?

Sedamdeset sedam hektara na kojima je crtan UPU državna je zemlja i prema Vlahušićevim riječima „država još nije dala koncesiju i ne znamo što je s time".

8. Što je s tužbom protiv Šuice?

Vlahušić je Državnom odvjetništvu predao tužbu protiv bivše gradonačelnice Dubravke Šuice zbog prodaje 42.000 kvadrata zemljišta ispod cijene. Istodobno, nastavlja pregovarati s investitorom za kojega tvrdi da je dobio gradsku zemlju ispod cijene te time sudjelovao u kriminalnoj radnji. Uz to, Županijsko državno odvjetništvo podnijelo je tužbu protiv Grada kojom se osporava prodaja. Tvrde da zemljište pripada državi, a ne Gradu. Tužbe nisu riješene.

9. Elitno ili javno?

„Rječnik turizma" kaže da „elitni turizam ne pretpostavlja miješanje turista s lokalnim stanovništvom, ali ni s drugim kategorijama turista". U reklamama se tvrdi kako će „uređenjem Srđa Dubrovčani konačno dobiti izletište otvoreno svima". Elitno i javno su suprotstavljeni pojmovi, te ništa ne može biti ujedno i elitno i otvoreno svima.

10. Tko još vjeruje lažljivom gradonacelniku?

Gradonačelnik ismijava vlastite birače tvrdeći im da je javna rasprava jedna vrsta referenduma, iako je svakome tko otvori rječnik jasno da je referendum jasno izjašnjavanje biračkog tijela s „da" ili „ne". Dok stranke poput HNS-a i SDP-a na nacionalnoj razini bacaju drvlje i kamenje na Zakon o golfu, njihovi ga političari na lokalnim razinama provode.

11. Ukida se svaka daljnja mogucnost razvoja grada,

budući da je Dubrovnik limitiran prostornim resursima. Upravo je na urbanizmu Dubrovnik dobio status grada na UNESCO-voj listi svjetske baštine. Gradska uprava možda ne zna da se s toga popisa može i ispasti, kao što se nedavno dogodilo Dresdenu koji je ustrajao na gradnji mosta u zaštićenom području.

12. Ekološke posljedice

još nisu ni došle na red. Krš je ekosustav iznimno velike bioraznolikosti i Srđ je kao takav, uvršten i u Nacionalnu ekološku mrežu i buduće je područje NATURA 2000, a golf tereni traže veliku količinu pesticida i troše ogromne količine vode. Uz to, ugrožena je i jedina preostala dubrovačka hrastova šuma.

13. Iskorištavaju se branitelji za opravdavanje projekta,

slično kao što je činio i Tomislav Horvatinčić u Varšavskoj ulici u Zagrebu. Osim što Vlahušić tvrdi da će, ako se odustane od golfa, morati odustati i od gradnje prilazne ceste za stanove branitelja čija je gradnja u planu, investitor u prvi plan gura uređenje Muzeja domovinskog rata. Pokušaji iskorištavanja ratnih trauma za poboljšavanje medijske slike u trenucima kada se pojave upitnici nad nekim projektom, postaje praksa investitora.

14. Sumnjiva jedinstvenost projekta je ta da su golf tereni ucrtani izmedu kuca.

„To je napravljeno kako bi se u drugoj fazi moglo sagraditi još objekata, jer je projekt golfa samo paravan za izgradnju velikog stambenog naselja." tvrdi predsjednica DAD-a. Udruge smatraju da je riječ o igri investitora i gradonačelnika s kvadratima kako bi konačno rješenje izgledalo kao manje zlo.

15. Kompetentnost *Urbosa* je upitna

jer ta tvrtka dosad nije radila ni ovakav ni sličan projekt, a pojavile su se i sumnje o malverzacijama u samom planu. Županija tvrdi da je protuzakonito to što su na planu vile obojane zelenom bojom te da zona izgrađenosti nije pravilno izračunata.

16. Zapošljavanje, ali kakvo, koga i za koju pla u?

Projekt će stvoriti 1000 radnih mjesta, ističu investitori. Međutim, ni u jednom dosadašnjem stranom projektu lokalni ljudi nisu zaposleni u upravljačkim strukturama, a je li Dubrovčanima dovoljno dobar san za njihovu djecu da budu sobarice i šišači trave, radna snaga koju ionako svake sezone uvoze iz drugih dijelova zemlje?

17. Netocna je tvrdnja investitora da je golf uz nogomet i košarku najpopularniji sport.

Udio golfera u europskoj populaciji iznosi tek 1,6 %, tek su 1 do 2 na svakih sto Europljana potencijalni klijenti ovakvih projekata, što je brojka koja se nikako ne može mjeriti s popularnošću nogometa, košarke, pa i atletike, plivanja ili biciklizma.

18. Turizam jedina dubrova - ka opcija?

Nijednoj vlasti u Dubrovniku od izuma turizma nije palo na pamet da razvija bilo koju drugu gospodarsku granu, te se grad danas nalazi u poziciji da prestane biti gradom i postane samo „destinacija". U Veneciji se iz gradskog budžeta plaća da se pale svjetla kako bi izgledalo da netko tamo doista živi. Je li takva i sudbina Dubrovnika, stiješnjenog između kruzera i golfa?

Marina Kelava

Srđ je grad i grad je Srđ

Marija Kojaković

Priroda je egzistencijalna i emotivna podloga koja ne pripada samo nama nego i svima koji će ikada doći, tako da mi danas trošimo ono što pripada budućim generacijama. To je prilično jasna računica. Svakom početku radova moraju, dakle, prethoditi kalkulacije namirenja gubitaka, i to ne samo financijske, nego i estetske i duhovne. Na Srđu se događa obrnuto: meni draga osoba XY (ne želi da ga ističem jer su drugi, kaže, puno više dali) bio je na Srđu od 8. do 12. studenoga 1991., besplatno, patriotski, i jedva sačuvao živu glavu. Vrijednost kvadrata koji je očuvao je puno više od 8 eura. Njegova vrijednost za Dubrovnik je nemjerljiva. Nekomu je Srđ praktično poklonjen. Njegova cijena je obezvrijeđena, opći interes je iščezao. Zašto? Pokušajmo odgovoriti na to ključno pitanje.

Ekologija nije (samo) nešto lijepo, a kod nas je, nažalost, ona uglavnom sinonim za praznu prirodnu ljepotu. Ekologija je ponajviše prirodni kontinuitet nekog ekosistema, nekog područja ili krajolika, kakav god on bio. Krajolik se može koristiti i kultivirati u skladu s izvornim prirodnim vrijednostima, ali tako da se zadrži kontinuitet. Isto vrijedi i za kulturnu baštinu i održavanje njenoga kontinuiteta. Nacionalisti, koji se često skrivaju iza boljitka narodnog kolektiva, trebaju znati da im prirodni kontinuitet doprinosi očuvanju toga bića? više nego bilo što drugo, a u pitanje ga dovode ne samo velike i neprikladne industrijske promjene, nego i izmišljanja rituala i uvozi užanci koje su proslavile imperijalne nacije. Tako se svodimo na kolonijalnu prćiju. Granice izdržljivosti ekosistema su teško i ozbiljno stručno pitanje, a odluke o njima donosi politika. Mi se sad nalazimo upravo u takvom momentu i zato moramo sve znati i pri zdravoj pameti odlučiti. Obaveza je Hrvatske održivo upravljanje prirodnim resursima?? i to nije ništa nazadno niti usmjereno "protiv gradnje". Također, Hrvatska pristupa EU, u kojoj se upravljanje vodama zasniva na kriteriju održanja i vraćanja dobrog ekološkog stanja. O čemu dalje pričamo? Želimo upravo to, ni manje ni više.

Oni su kao dub i brštan, jedno ne možeš zamisliti bez drugoga. Srđ nije samo padina iznad magistrale, nego masiv na kojem su se ugnijezdili Grad, Rijeka dubrovačka, Ombla, Šumet, Brgat i Župa.

Stare su fore proglašavati ljude koji upozoravaju na očuvanje zakonskih i drugih obaveza kočničarima te da su, tobože, protiv razvitka. Dovede ih se pred svršeni čin, i ako ne prihvate, onda ih se kinji što su protiv. Najprije su srušili sve gospodarstvo i ljude ostavili bez posla, a sada se čine dobrotvorima, tržeći u bescijenje neprocjenjive kapitale za nekoliko radnih mjesta i trajno zagađenje i uništenje zavičaja. Je li Vladimir Prelog kriv, koji je 1964. u očajanju zbog uništenja Rijeke dubrovačke napisao članak "Baština bez baštinika", koji završava: *"Ponekad, u mazohističkim analizama naše kulturne tradicije, žalimo se na našu tešku prošlost, i na to da su nas vrijeme i tuđi ljudi razbaštinili, orobili i gotovo gole pustili da trčimo za evropskim razvojem. Ali promatrajući ponekad naš odnos prema preostalim kulturnim spomenicima te prošlosti - čini mi se da smo ipak baštinili više nego što zaslužujemo."*

Naravno, i tu je primjenjiva ona da odgovornost s odgodom ne vrijedi mnogo: oni koji su za sve vijeke uništili Rijeku dubrovačku gradeći magistralu početkom šezdesetih, taj pojam raja u našoj najrazvijenijoj zajednici, Dubrovačkoj Republici, danas ne odgovaraju ni za što, a taj ambijent je degradiran do te mjere da danas nitko ne vidi razloge protiviti se ulozi Rijeke kao ropotarnice svega što ne treba Dubrovniku. Odgovornost se traži danas, i zato ljudi moraju sve znati da bi znali o čemu se odlučuje.

I još nešto. Kažu: *"budite realni, tamo će se svakako graditi."* Gradit će se ako to dopustimo. Znači li to da, ako moćnici voze lijevom stranom, tako trebamo i mi? Ovisi li naša moralna usmjerenost od procjene hoće li pravda nadvladati ili ne?

Najveći problem Srđa je što mnogi pred ovom njegovom pogibelji i ne vide da problem postoji. Zapravo, Srđ ne postoji kao entitet, on je obična lešina, spaljena padina iznad Grada. Dajte pedeset kuna po metru i radite šta vas je volja. Takav Srđ promiču vlasti. Kao da smo ih izabrali da potkopavaju najveću dubrovačku vrijednost, što on i jest kad se pogleda u svom prostornom, prirodnom, povijesnom, strateškom, simboličkom… integritetu.

Srđ je Grad i Grad je Srđ. Oni su kao dub i brštan, jedno ne možeš zamisliti bez drugoga. Srđ nije samo padina iznad magistrale, nego masiv na kojem su se ugnijezdili Grad, Rijeka dubrovačka, Ombla, Šumet, Brgat i Župa. Ne možete uništa učiniti Srđu, a da to izravno ne učinite svemu. Srđ po geodiverzitetu i biodiverzitetu obuhvaća ono što se ne nalazi baš tako često: razvedenu obalu, stjenovitu i s plažama, more, rijeku, bočate vode, snažan izvor, plodna tla Šumeta, Rijeke i Župe, različite reljefne oblike od škrapa do polja. Tako raznolika staništa udomljuju šaren biljni i životinjski svijet, što je temeljna vrijednost prirode.

Strateški, Srđ je stožerna vertikala prostora oko koje se sve vrti i o kojoj sve ovisi. Tko ima Srđ, ima sve drugo. Zbog te važnosti, cijelu je povijest predstavljao simbol moći i zaštite, ne samo političke, društvene i vojne, nego i božanske. Srđ nosi ime starog dubrovačkog zaštitnika, koje nije moglo biti dano ničem drugom! Srđ je Dubrovniku ono što je Grčkoj bio Olimp, a Izraelu Sinaj. Ali, jesmo li mi Grčka i Izrael?!

Zašto je Srđ postao lešina nije nam poznato, ali nema dileme da je to pokazatelj naše teške zapuštenosti. Ona nam ne može biti olakšavajuća okolnost, a još manje služiti na čast. No jedna kompleksna valorizacija krajobraza to bi nam rekla, i štošta što bismo o srcu dubrovačkog prostora morali znati.

dr. Ivo Lučić

0 50 100 1000 m

N

INTERVECIJA U ZALJEVU: RIBOLOVNA ZONA I PLUTAJUĆI PRIVREMENI SMJEŠTAJ.

ZONE ZAŠTIĆENIH PLAŽA

REAKTIVIRANJE OBALE: JAVNA BRODSKA LINIJA, PRIVREMENI SMJEŠTAJ, KULTURNA RAZMJENA I OSPOSOBLJAVANJE. POSTAJE DOSTUPNA SVIM KORISNICIMA.

PLATFORME ZA KULTIVACIJU

INTERVENCIJA NA OBALI: ZONA KULTURNE RAZMJENE, STALNO STANOVANJE U NAPUŠTENIM ZGRADAMA, ZONA ZA OSPOSOBLJAVANJE I MARIKULTURU. DOSTUPNA SVIM KORISNICIMA.

INTERVENCIJA NA OBALI: KULTURNA RAZMJENA,ISTRAŽIVAČKO OBRTNIČKA RADIONICA, RIBOLOVNA ZONA

JAVNA BRODSKA LINIJA

INTERVENCIJA NA OBALI: BRODOGRADILIŠTE ŠIRI PROGRAM KAKO BI SE RAZBILA TRENUTNA BARIJERA SA GRADOM.

ZONE ZAŠTIĆENIH PLAŽA

INTERVENCIJA NA MORU: KULTURNA RAZMJENA, RIBOLOVNA ZONA I PLUTAJUĆI PRIVREMENI SMJEŠTAJ

ZONE ZAŠTIĆENIH PLAŽA

LEGENDA PROGRAMA RAZMJENE:

10 Riba
9 Marikultura
8 Akvakultura
7 Umjetnost
6 Arhitektura
5 Izumi
4 Znanost
3 Glazba
2 Gastronomija
1 Književnost

LEYENDA DE PROTOTIPOS:

- Zona ribolovne zaštite
- Ribolovne platforme u zaljevu
- Ribolovne platforme na obali
- Centri povremene trgovine i razmjene
- Centri stalne trgovine i razmjene
- Radionice za osposobljavanje
- Istraživački centri
- Kultura u pokretu
- Privremene strukture za kulturnu razmjenu
- Privremeni morski smještaj
- Privremeni obalni smještaj
- Stalni obalni smještaj
- Privremene platforme za ribarske brodove
- Stalne platforme za ribarske brodove
- Područje gradnje za druge namjene; istraživanje, sport,...
- Centri za čišćenje školjki
- Akvakultura - uzgajalište riba

Muzil sutra

(na prethodnoj strani)

REKOMBINANT

Irene Ayala Castro

Ideja rada je poboljšati pristup pulskom zaljevu putem mreže točkastih akcija duž obale. Različite akcije, poput produktivnih, obrazovnih, rekreativnih, zajedno djeluju kao platforma za razmjenu kako znanja tako i proizvoda.

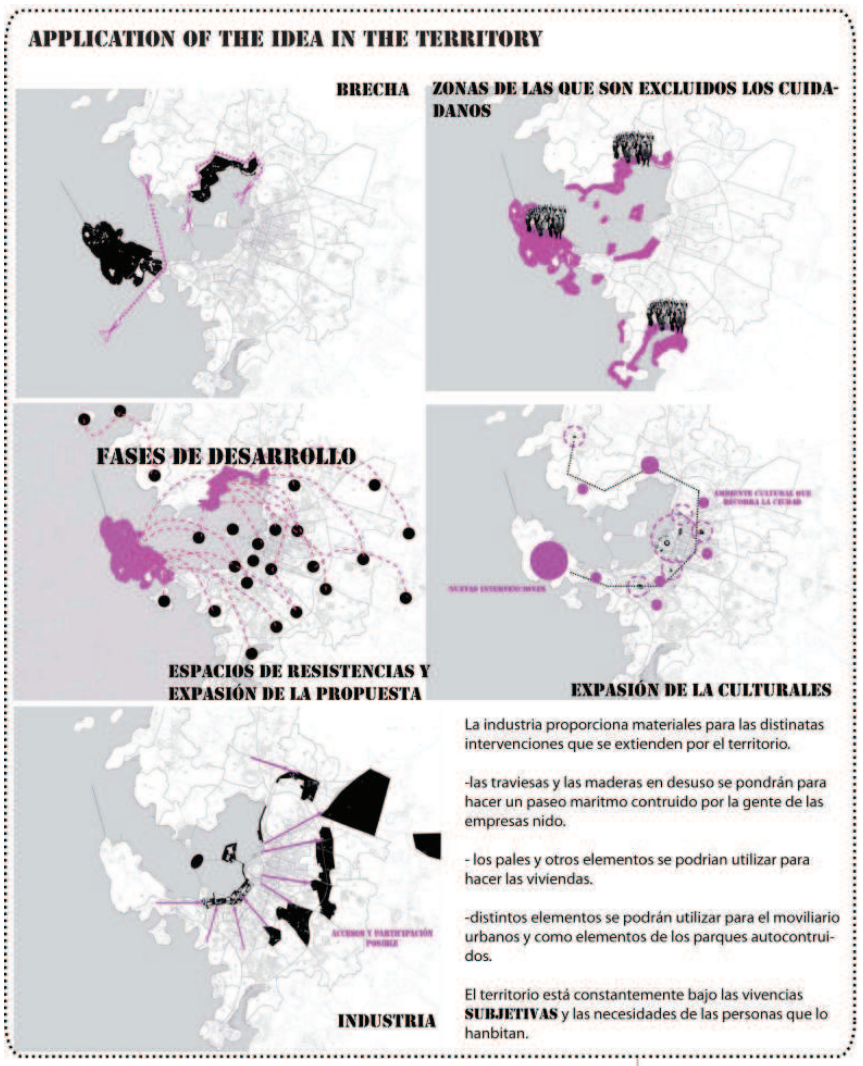
Universidad Europea de Madrid
Urbanistica II

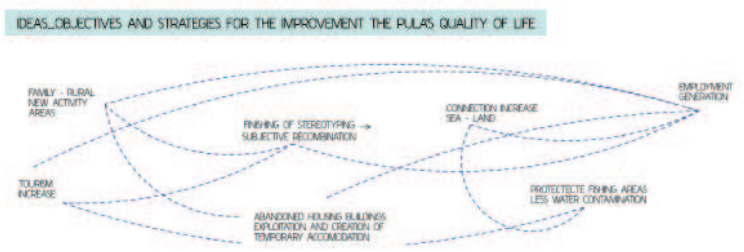
Radovi studenata urbanističke katedre europskog sveučilišta u Madridu obrađuju područje cijelog Pulskog zaljeva, od lukobrana do uvale Valelunga. Budući da je veći dio tog zaljeva bivše ili još i sadašnje vojno područje temeljno je pitanje gotovo svih radova bio pravo pristup teritoriju.

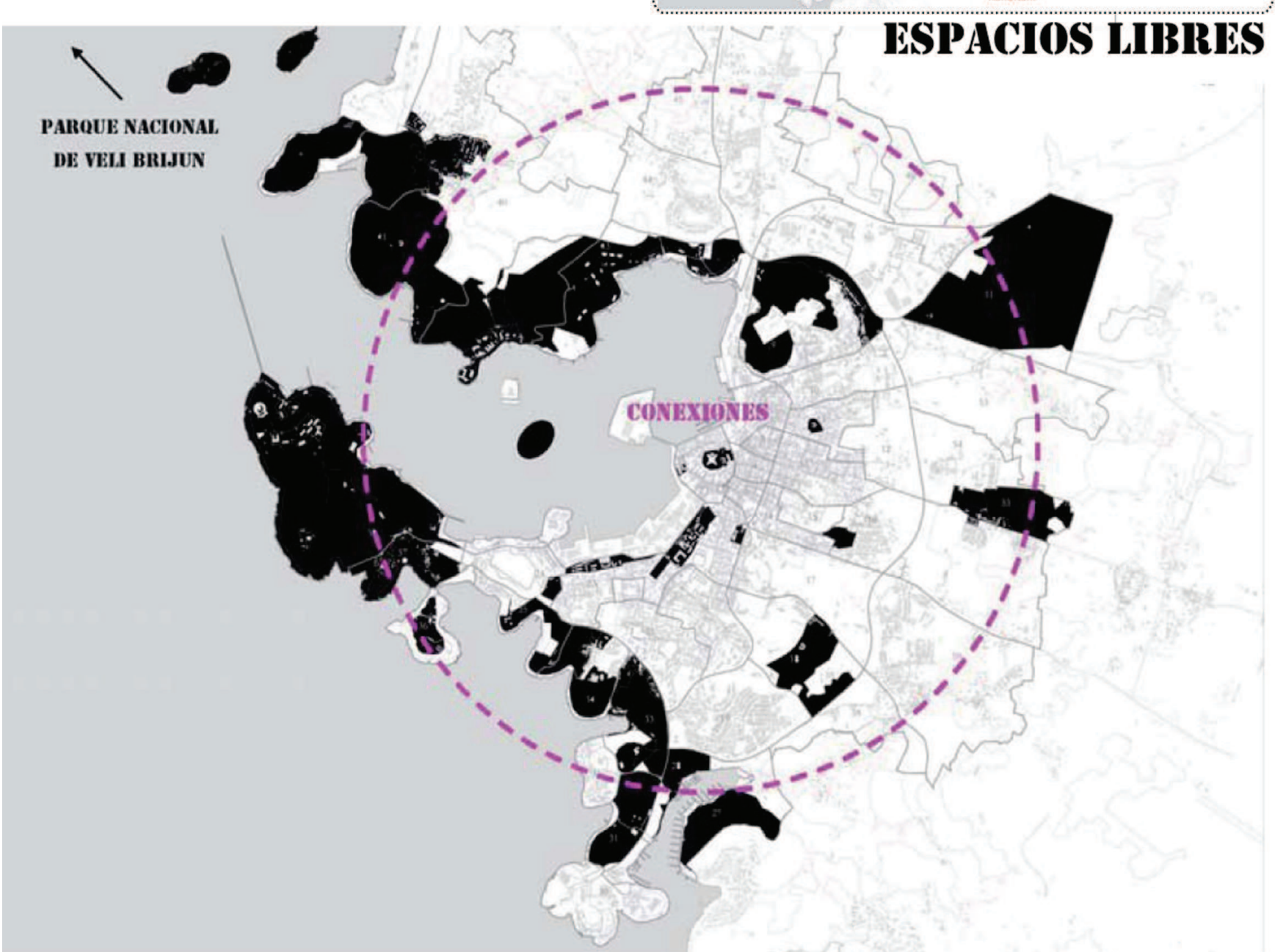
Sljedeći motiv koji se u radovima istražuje, a dijelom se oslanja na pravo pristupa resursima, je mogućnost stvaranja vlastite proizvodnje u zaljevu i Puli općenito koja bi bila dovoljno snažna da razvije grad. Stoga su radovi prvenstveno orijentirani prema temama obrta, znanosti, ribarstva i raznim drugim oblicima proizvodnje, ali i razmjene unutar zaljeva.

Radovi u konačnici, vođeni idejama pristupa i produktivnosti, eksperimentiraju sa mogućnostima postavljanja urbanističkog sustava baziranog na političkoj, društvenoj i gospodarskoj autonomiji građana, kao i na samoorganiziranim načelima upravljanja.

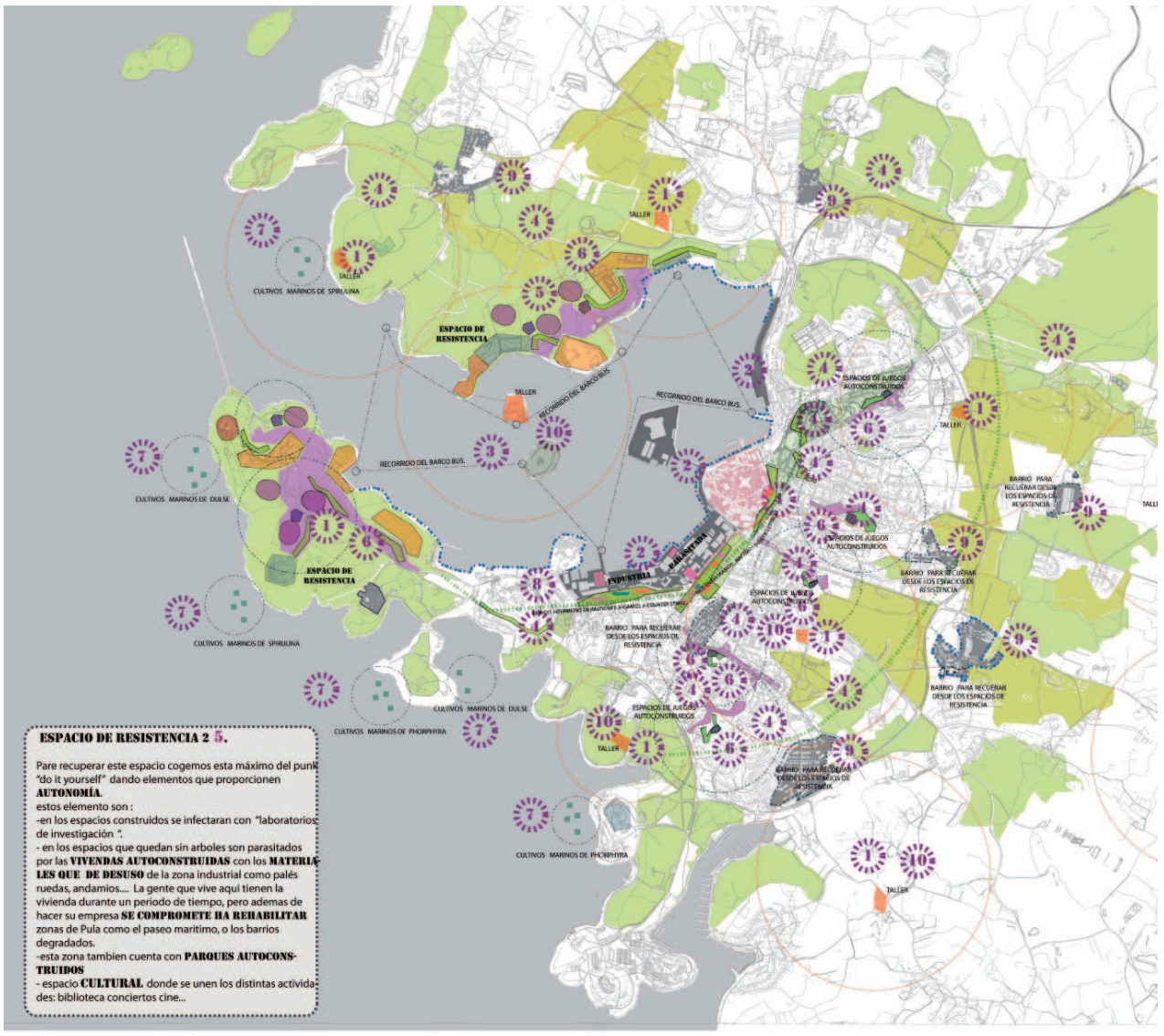

PUNK E-ART PULA >

Sara Miguelez

1) Prostori otpora
2) Parazitirana industrija
3) Javni brodski prijevoz
4) Zelene površine
5) Prostori otpora 2
6) Igra samogradnje
7) Marikultura
8) Međuprostori odnosa
9) Obnovljene četvrti
10) Radionica

Cilj ovog projekta je osmisliti živi sustav autonomnog upravljanja u kojemu građani igraju aktivnu ulogu gradeći sami svoje domove, stvarajući vlastitu kulturu, educirajući se kroz radne laboratorije, proizvodeći kroz zadružno gospodarstvo, itd.

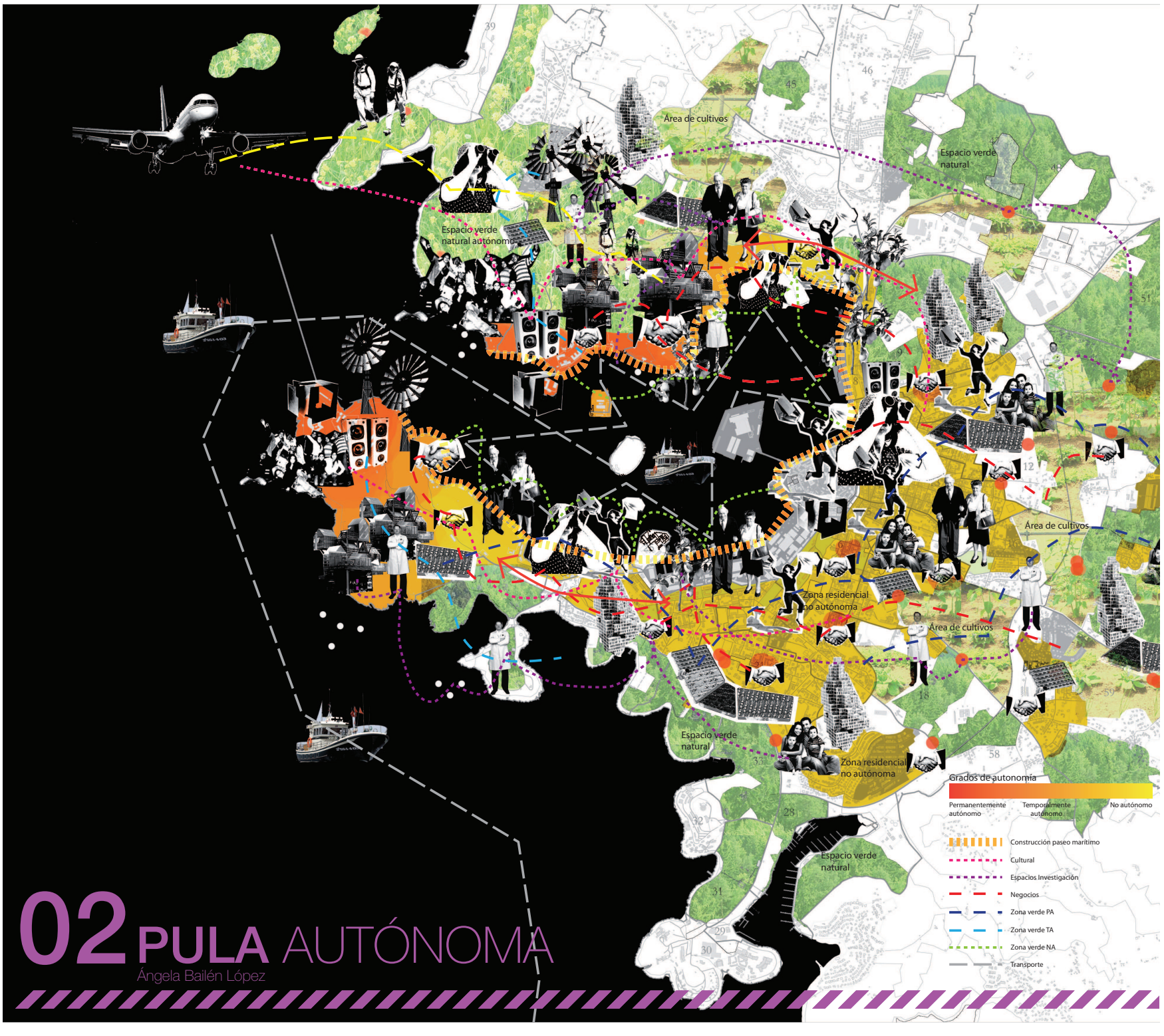

PULA AUTONOMA

Angela Bailén López

Projekt koristi kulturnu proizvodnju kao način promicanja prava pristupa građana bivšim vojnim zonama, stvarajući u međuprostoru područja koja kombiniraju različite nivoe društvene, energetske i ekonomske autonomije.

V

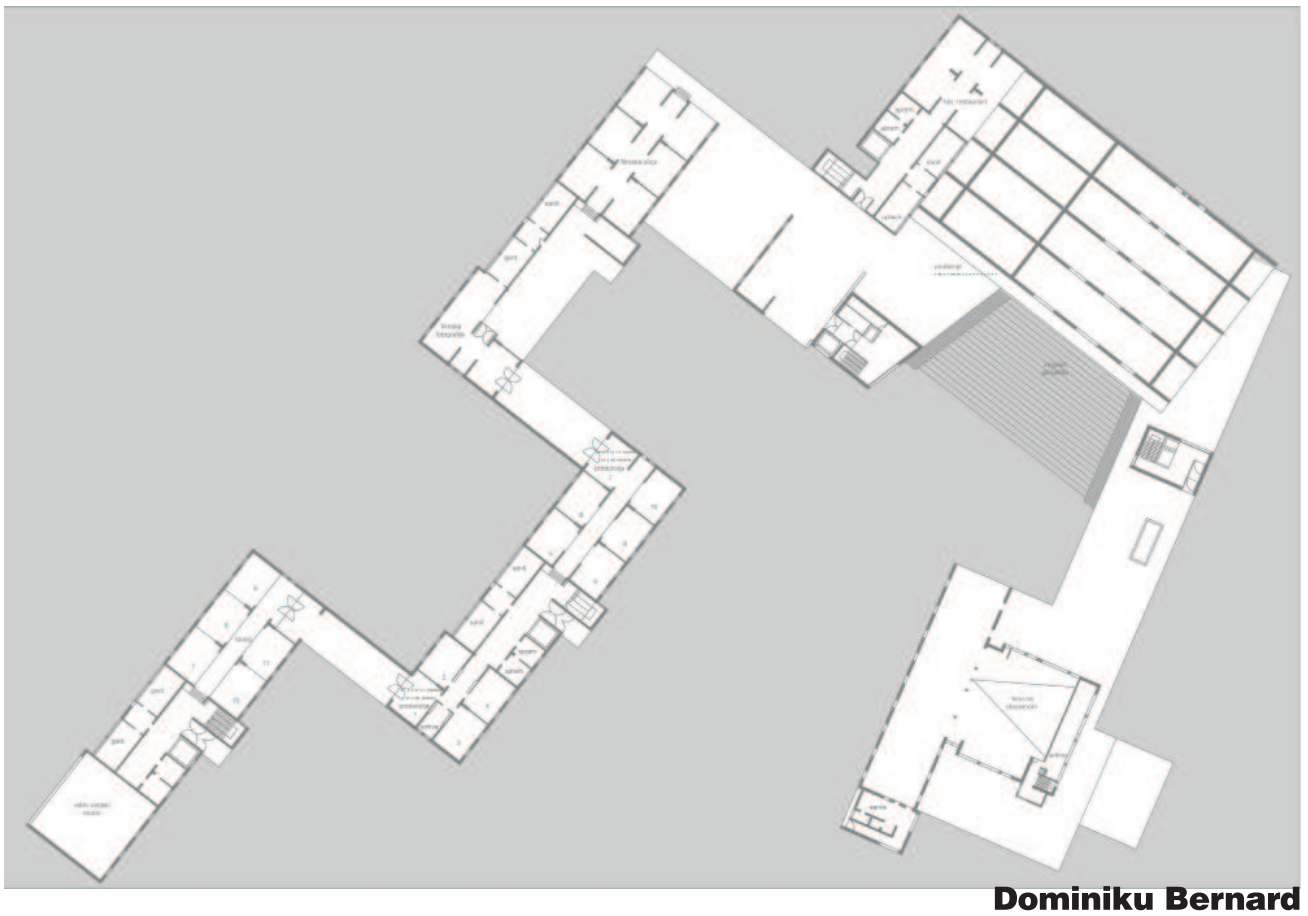
02 PULA AUTÓNOMA

Ángela Bailén López

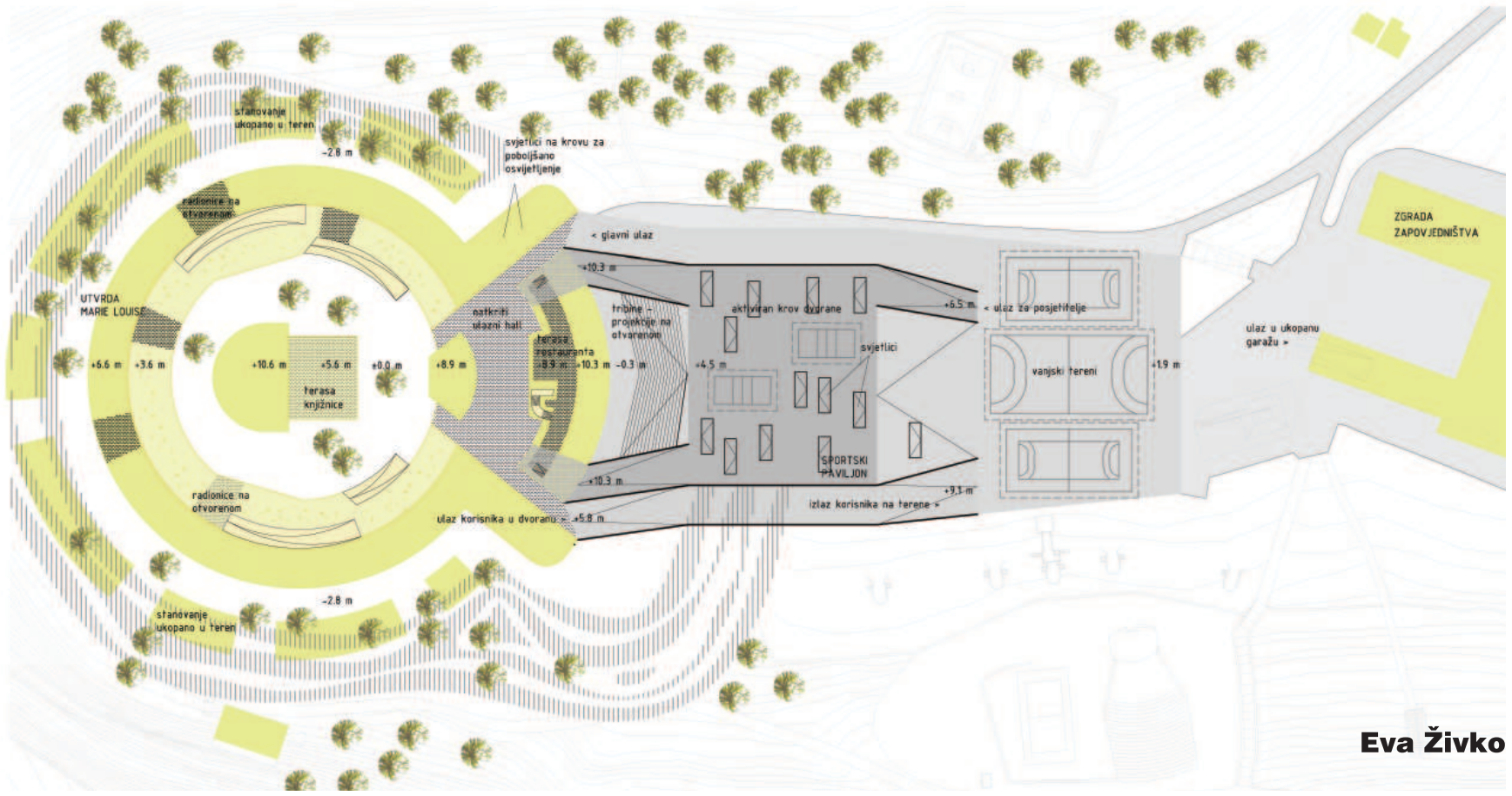
Arhitektonski fakultet Zagreb
Katedra za arhitektonsko projektiranje
Radionica arhitektonskog projektiranja 2: sport+

Projekti radionice "sport+" katedre za projektiranje Arhitektonskog fakulteta u Zagrebu usredotočeni su na osmišljavanje sportskog sadržaja na Muzilu koji bi bio sposoban razviti dodatni, +, program. Takvim su pristupom istraživane lokacije lukobrana, utvrde Marie Louise, spavaona regrutnog centra, utvrda Muzil i skladište municije u blizini ulaza na područje Muzila.

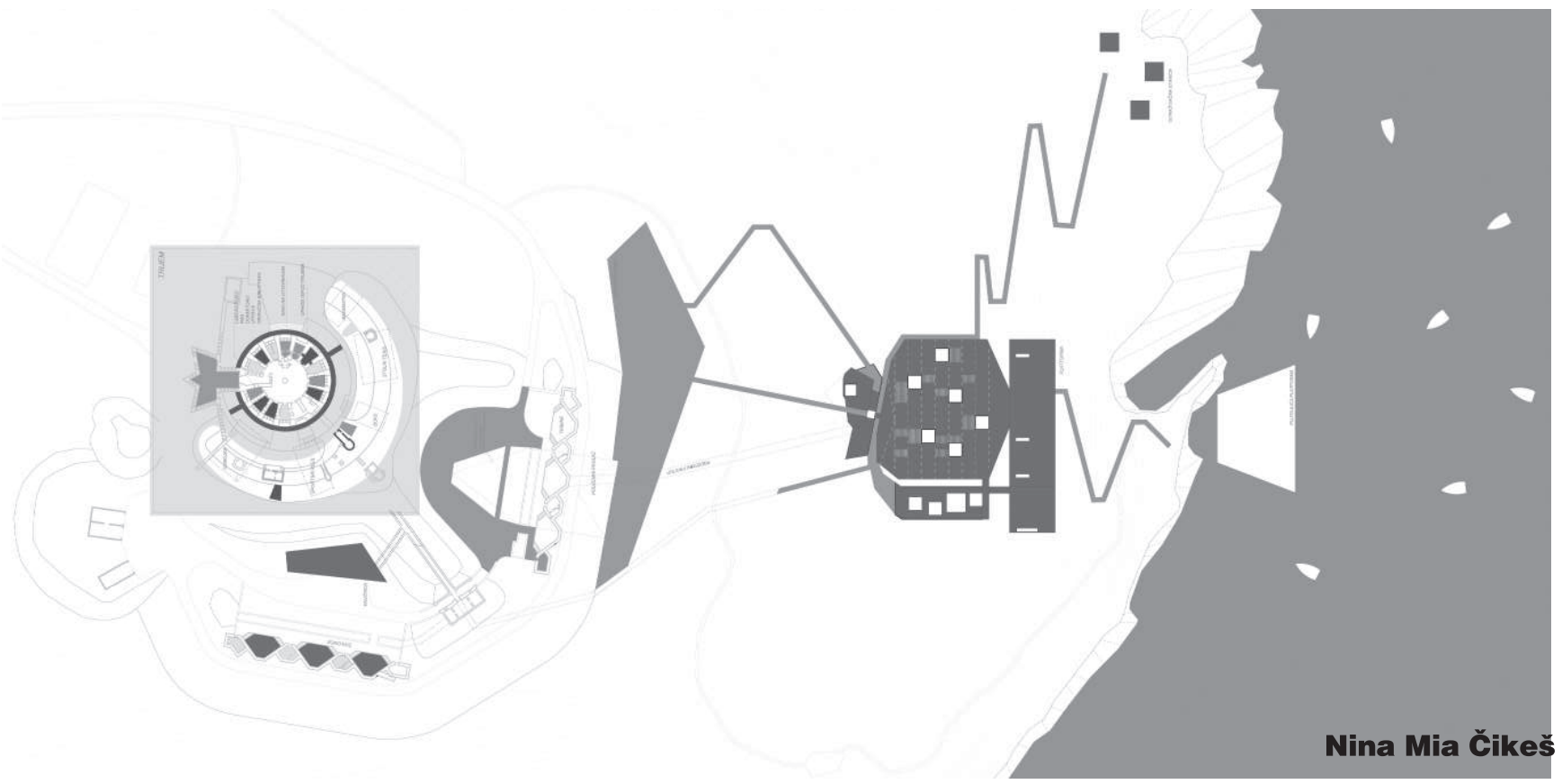
Vođeni ovom misli napušteni objekti na poluotoku Muzil postaju mjesta sveučilišta, kampusa, sportskih dvorana, knjižnica, teatra, glazbenih dvorana i niza drugih namjena koje se razvijaju između postojeće izgrađene baštine i pridodanih vrijednosti.

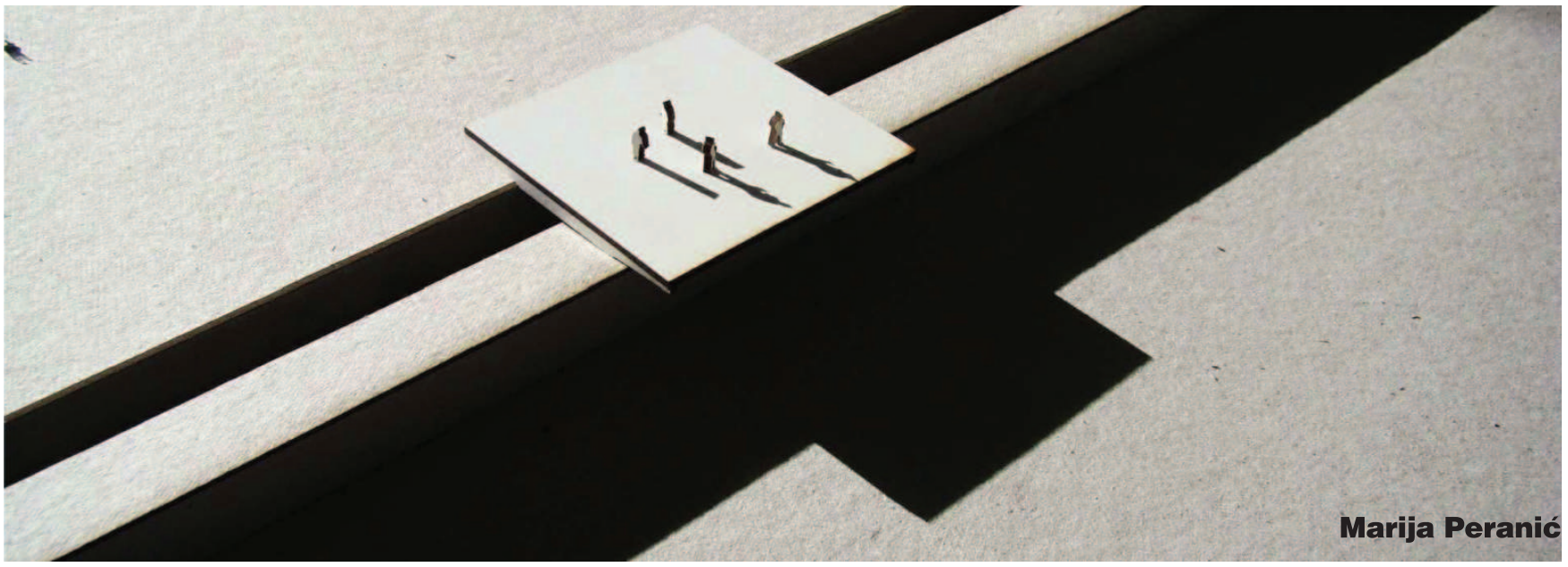
Dominiku Bernard

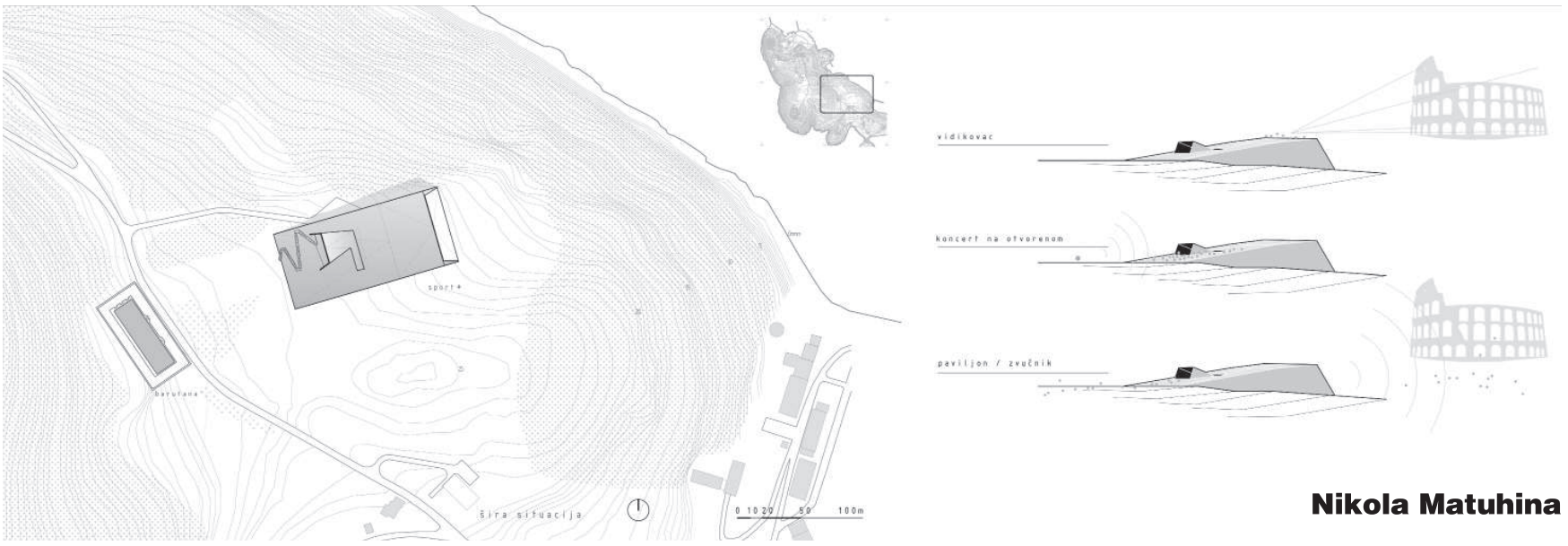
Eva Živko

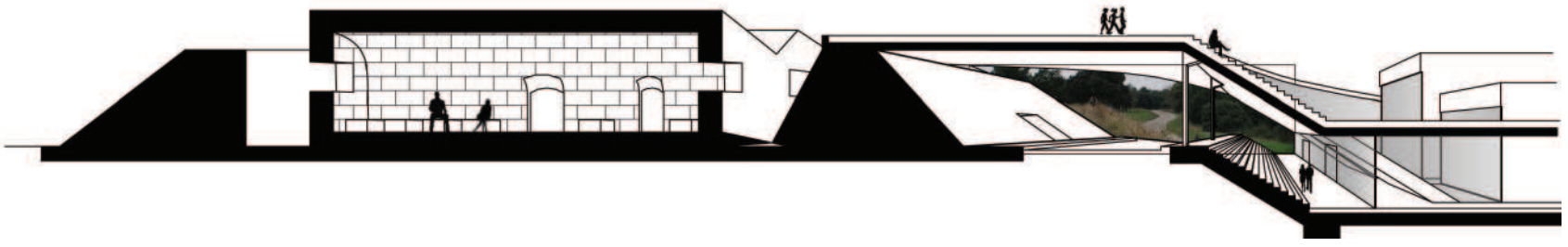
Nina Mia Čikeš

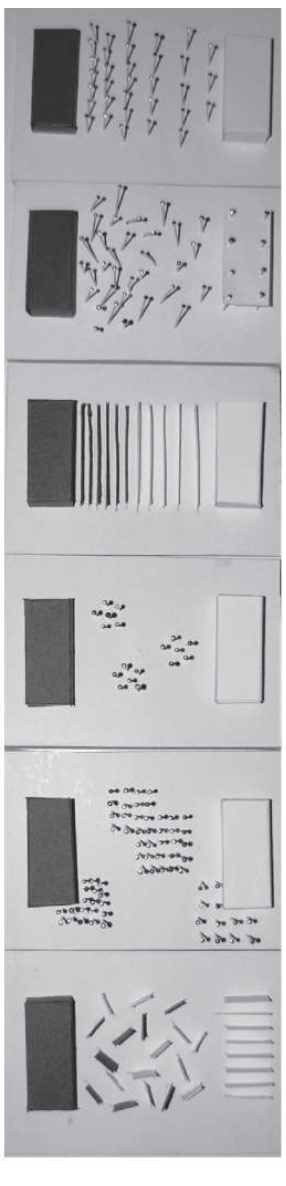

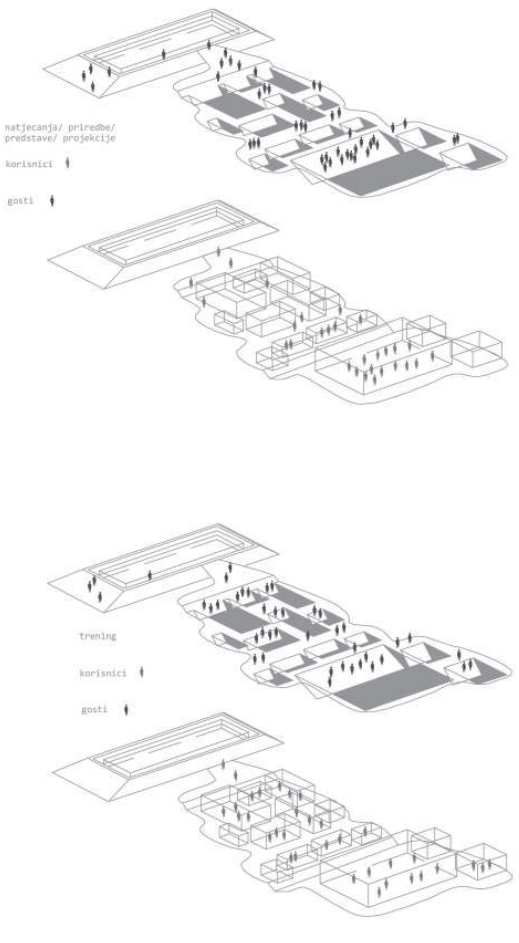
Marija Peranić

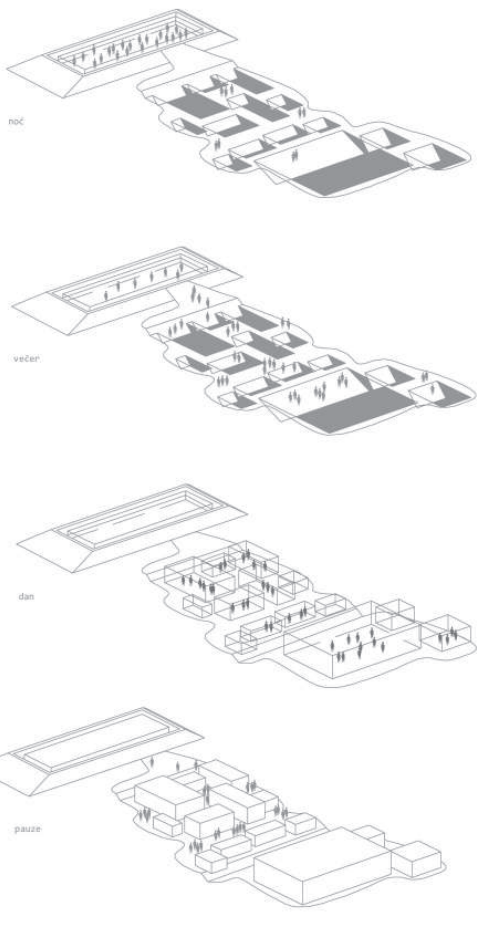

Nikola Matuhina

Marina Šimac

ŠIBENIK:

Golfiskacija u tijeku

Marina Kelava

Dok su naslovnice medija svjesno okupirane jednokratkim spektaklima, u dugački niz otimačine prostora pokušava se dodati i grickanje Šibenika sa svih strana. U Prijedlog izmjene Prostornog plana Županije ubačena su naime, četiri golfska projekta, neka i u područjima Nacionalne ekološke mreže, a za potrebe golfiskacije skinuta je i zaštita kategorije značajnog krajobraza s poluotoka Oštrica.

Međutim, građani su, čini se, učili i naučili kako biti građanima, niz se civilnih inicijativa zadnjih mjeseci i godina formirao i staje u obranu javnoga dobra u svojim sredinama. Aktivisti okupljeni u mrežu Forum za prostor okupili su se ovoga tjedna u Šibeniku da pruže podršku šibenskom otporu u nastajanju. Tridesetmetarski transparent "Apartmanizacija - Što golf ima s tim?" s tvrđave Svetog Mihovila najavio je javnu tribinu u Gradskoj knjižnici koja je održana u utorak u večernjim satima.

Pod krinkom golfa, naime, planira se apartmanizacija masovnih razmjera. Današnje građevinsko područje Šibenika određeno je za predviđenih 100 000 stanovnika, a s ovim izmjenama još se povećava iako ga možda treba i smanjivati. "Osim što u Šibeniku pada broj stanovnika, prema Strategiji prostornog razvitka RH nema daljneg širenja dok se ne izgradi predviđeno, a ako se građevinsko područje širi, trebalo bi se širiti u devastirana područja. Postojeće šibensko građevinsko područje nije izgrađeno tako da ne možemo govoriti o nikakvoj održivosti", istaknuo je arhitekt Zoran Popović.

Šibenski je slučaj tek najnoviji u golfskoj ekspanziji. U prostorne planove Istarske županije ucrtana su tako 23 igrališta, a još četiri jedinice lokalne samouprave traže da se i njima dozvoli isto. Za razliku od nas, u susjednoj Sloveniji golf igrališta se grade na dvostruko manjoj površini uz gradove ili uz postojeće kapacitete bez daljnje izgradnje. Isto tako golf turizam razvijaju i u Turskoj.

U Puli je pak projekt kojim se Vlada hvali, Brijuni rivijera, zamišljen tako da na 49 km istarskog priobalja dovede apartmanizaciju u dubini od 500 metara sa 10 000 smještajnih jedinica. "Područje veličine kao pola grada Pule planira se dati u koncesiju privatnom investitoru u koncesiju na 66 godina. Pula će dobiti status kolonije jer se neće moći razvijati na svojim obalama", rekla je Dušica Radojčić iz Zelene Istre.

Građanima se pokušavaju sakriti činjenice da su preduvjet ovakvim projektima milijunske investicije javne uprave u ceste i trafostanice kako bi ovakva zatvorena resort naselja mogla funkcionirati. Tako je potrebno uložiti 600-800 milijuna kuna da se dovede voda i struju na dubrovački Srđ gdje se također pokušava gradnja masovnih razmjera. "Svi smo mi investitori jer plaćamo za to", upozorio je Đuro Capor iz dubrovačke inicijative Srđ je naš.

Iako se donosioci odluka pozivaju na prošlost, na Program razvitka golfa kao elementa razvojne strategije turizma njegov autor, tadašnji pomoćnik ministra turizma Velimir Šimičić, ističe da golf nikada nije istican kao isključivi ili najvažniji element razvoja. "Temeljno polazište je bila obnova i korištenje postojećih turističkih kapaciteta. Danas se uopće ne govori o golfu već o nečem drugom. Projekt Marlera u Istri je krenuo kao investicija od 64 milijuna eura da bi narastao do 150 milijuna eura. Golf igralište košta najviše 10 milijuna. O čemu mi pričamo?", pita se Šimičić.

Nisu istinite ni tvrdnje o zapošljavanju velikog broja ljudi, istaknuto je u Šibeniku. Prosječno golf igralište u Europi zapošljava tek od 10 do 60 ljudi. Koliko su pak istinite tvrdnje o produživanju sezone, dovoljno je pogledati postojeći resort Kempinski u Istri koji ne radi ništa duže od ostalih hotela.

Jurica Pavičić, splitski novinar, komentirao je kako se prostor kao resurs troši na jednokratan način, dugoročno ni ekološki ni ekonomski na korist lokalnoj zajednici. "Stvaraju se zone iz kojih su domoroci isključeni. Čak i kad nema fizičke žice, oni su socijalno i klasno isključeni. Dolazi do eksproprijacije povijesnih središta kao što se dogodilo u Dubrovniku, centri grada postaju turističke scenografije, gube urbanu funkciju", izjavio je.

Odugovlačeći ustavni suci preuzimaju dio odgovornosti za devastaciju Hrvatske koja je u tijeku, a nosi mnoga imena. Srđ. Vransko jezero. Istra. Oštrica. Ali i Varšavska ulica. Marjan. Dugačak je niz djelića hrvatskog prostora kojeg sa svih strana gricka udruženo dvostruko "k" - kapital i korupcija. Bezgranična pohlepa koja je ispunila ograničene umove hrvatskih političara i svjetskih mešetara nakon privatizacijske pljačke okrenula je pogled prema onome što je ostalo, dvostrukom "p" - prirodi i prostoru. Samo udruživanje i jasno pokazivanje političarima da građani nisu građani samo na dan izbora može spriječiti daljnje pretvaranje svih nas u domoroce otimanjem zadnjeg velikog resursa koji nam je ostao, prostora, poručeno je iz Šibenika.

Samo udruživanje, i jasno pokazivanje političarima da građani nisu građani samo na dan izbora, može spriječiti daljnje pretvaranje svih nas u domoroce otimanjem zadnjeg velikog resursa koji nam je ostao, prostora, poručeno je iz Šibenika.

Marina Kelava za H-Alter 31.03.2011.

ZAGREBAČKA INICIJATIVA:

Pravo na grad

Varšavska 2008.

Tog dana policija je zbog mirnog prosvjedovanja uhitila 150 građana i izdala im sedmodnevnu zabranu pristupa Varšavskoj. U naredna četiri dana održane su tri masovne demonstracije sa preko 5.000 sudionika svaka, ali više nije bilo povratka: jake policijske snage nastavit će mjesecima čuvati Varšavsku, a javna uprava rješavati sve dozvole potrebne za okončanje projekta.

Djelovanje zagrebačke inicijative Pravo na grad proizašlo je iz zajedničkih nastojanja skupine nezavisnih kulturnih organizacija, omladinskih organizacija i Zelene akcije koje su imale za cilj potaknuti Grad Zagreb da spriječi preobrazbu cjelokupne napuštene industrijske baštine u komercijalne zone i sačuva jedan ili dva od tih industrijskih prostora za javnu namjenu.

Stoga su ti akteri započeli proces zagovaranja prema Gradu Zagrebu ne bi li barem neke od tih bivših tvornica koje su ostale ili došle u njegovo vlasništvo izdvojio za javnu namjenu. Kako bi ponudili demonstraciju mogućnosti takve javne namjene tridesetak organizacija nezavisne kulture i mladih organiziralo je u rujnu 2005. manifestaciju **Operacija grad** – desetodnevno naseljavanje areala bivše tvornice Badel-Gorica u centru Zagreba u sklopu kojeg je organizirano šezdesetak događanja koja su privukla gotovo 15.000 posjetitelja u taj zaboravljeni prostor. Suočeni sa zahtjevima civilnog društva i s velikim brojem posjetitelja gradonačelnik Milan Bandić je prilikom otvorenja manifestacije dao obećanje da će se taj bivši industrijski pogon u vlasništvu Grada prenamijeniti za kulturne i omladinske aktivnosti. Kako to već biva s populističkim političarima, to se pokazalo ispraznim obećanjem i šest mjeseci kasnije ta lokacija započela je svoju preobrazbu u komercijalnu zonu. Upravo ta prevara motivirala je civilnodruštvene aktere da podrobnije istraže dublje uzroke i zavire u gradske politike urbanog razvoja. Ubrzo su otkrili sistematično pogodovanje privatnim investitorima na štetu javnog prostora i javnih resursa te potpuno isključivanja javnosti iz odlučivanja o prostornom razvoju grada.

Sukob oko Varšavske

Slučaj isključivanja javnosti iz odlučivanja o prostornom razvoju koji je ubrzo uočen bio je projekt privatne izgradnje "Cvjetni prolaz", izgradnje na vjerojatno najjavnijem od zagrebačkih trgova – Trgu Petra Preradovića ili, u žargonu, Cvjetnom trgu. Kako bi taj 'ekskluzivni' trgovačko-stambeno projekt postao moguć i visokoprofitabilan bilo je potrebno prekrojiti generalni urbanistički plan: dopustiti gradnju privatnih garaža u poviješnom donjogradskom prostoru, pokloniti javni prostor pješačke zone za ulaznu rampu u garažu, propustiti pravo prvokupa, a zatim povećati koeficijent i gustoću izgrađenosti u odnosu na prethodno dopušteno, porušiti zgrade pod spomeničkom zaštitom – čitav niz pogodovanja gradskih i državnih vlasti investitoru. Bez tih pogodovanja i vrijednosti koje je za investitora stvorila javna uprava, projekt ne bi bio niti moguć niti isplativ.

Alarmirane tim drastičnim pogodovanjima koje je projekt – tada tek u fazi neobavezujućeg anketnog natječaja – iziskivao, organizacije civilnog društva pokrenule su krajem 2006. inicijativu **Pravo na grad** i u suradnji sa **Zelenom akcijom** krenule upozoravati javnost na sistemske promjene prostorne regulative i politike koje je javna uprava trebala provesti u djelo da bi taj projekt postao ostvariv. Mjesecima su organizirane visokovidljive akcije koje imale za cilj privući pozornost javnosti i gurnuti u žarište temu sprege politike i investitora na uštrb javnog interesa. Početkom 2007. organizirana je peticija koja je prikupila preko 50.000 potpisa protiv izmjena generalnog urbanističkog plana i protiv projekta. U trećem koraku, početkom 2008., gotovo godinu i pol nakon prvih akcija protiv gradske prostorne politike, kada je bilo izvjesno da postoji razumijevanje javnosti, da će demonstracije uspjeti okupiti tisuće nezadovoljnih građana i da postoji snaga u javnosti za otpor privatizaciji javnog prostora i vladajućim strukturama u gradu Zagrebu i državi, inicijativa je pozvala na masovne demonstracije pod motom "Odustanite!" koje su okupile preko 4000 ljudi. Posljednji korak u strategiji inicijative, koji se temeljio na stručnoj podršci urbanista, prometnih stručnjaka, povjesničara umjetnosti, sociologa i odvjetnika, bila je pravna borba uslijed koje su, između ostalog, i dvaput opozvane izmjene generalnog urbanističkog plana i čitav niz dozvola.

Međutim, unatoč intenzivnom djelovanju građanskih inicijativa, projekt "Cvjetni prolaz" – koji je u međuvremenu doživio brojne izmjene, pa je tako izgubio i pasaž koji je trebao spajati Cvjetni trg s Gundulićevom ulicom, a time i "prolaz" iz imena – postupno je napredovao prema realizaciji i početkom 2010. protivljenje projektu došlo je do zadnje linije: obrane javnog prostora u pješačkoj zoni **Varšavske** koji je trebao postati ulaznom rampom u privatnu garažu. Kada je u siječnju građevinska mehanizacija krenula ograđivati prostor Varšavske aktivisti Prava na grad i Zelene akcije blokirali su daljnje radove, a dva tjedna kasnije postavili su dva kontejnera u cilju stalnog čuvanja Varšavske ulice. U noći s 10. na 11. veljače, nakon što se prethodnu večer za snježne mečave na demonstracijama protiv izvlaštenja Varšavske okupilo 4000 građana, Varšavsku je blokirala interventna policija i uhitila 23 aktivista.

Ipak, zbog žalbi stanara radovi su odgođeni do svibnja, kada su pod krinkom noći izvođači radova uz pomoć interventne i zaštitara uspjeli podići građevinsku ogradu. Do podneva oko ograde se okupilo nekoliko stotina aktivista i ogorčenih građana i pod pritiskom njihova lupanja ograda je pala. Na srušenoj ogradi započelo je novo četverotjedno stalno čuvanje Varšavske, sve dok Državno odvjetništvo nije temeljem prijave Prava na grad i Zelene akcije pokrenulo istrage o nezakonitostima u projektu "Cvjetni".

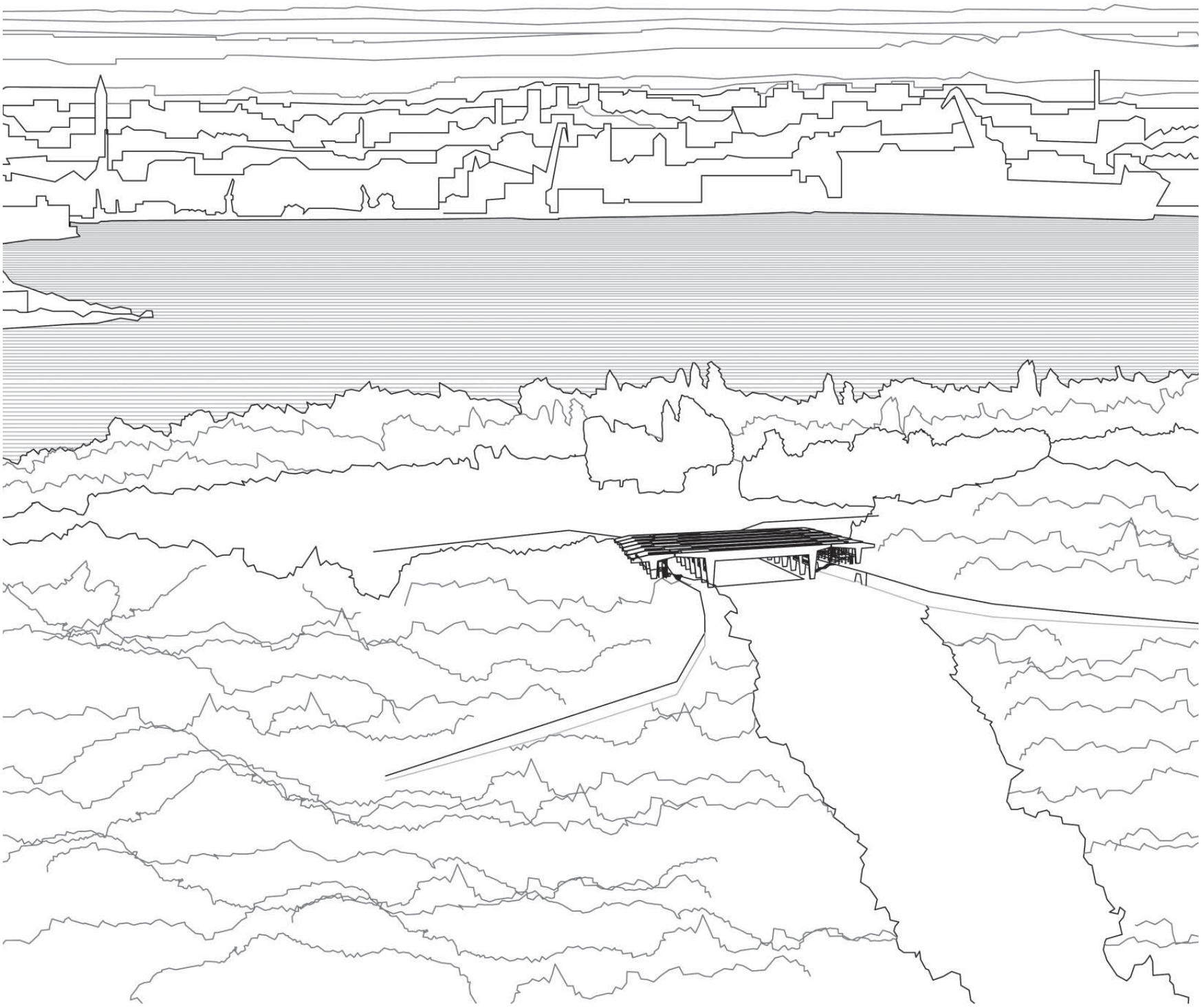
Ipak, unatoč pokrenutoj istrazi pravosudnih organa, 15. lipnja izvođači radova iznova uz asistenciju 200 interventnih policajaca iznova ograđuju gradilište u Varšavskoj. Tog dana policija je zbog mirnog prosvjedovanja uhitila 150 građana i izdala im sedmodnevnu zabranu pristupa Varšavskoj, djelujući represivno protiv njihovog prava okupljanja. Radilo se o najmasovnijem hapšenju u kratkoj povijesti hrvatske države. U naredna četiri dana održane su tri masovne demonstracije sa preko 5000 sudionika svaka, ali više nije bilo povratka: jake policijske snage nastavit će mjesecima čuvati Varšavsku, a javna uprava rješavati sve dozvole potrebne za okončanje projekta.

Inicijativa Pravo na grad i Zelena akcija nisu uspjele zaustaviti projekt "Cvjetni". Građanski angažman i protivljenje projektu preko 75% građana naišlo je na embargo nadležnih institucija političkog sistema. Gradska izvršna vlast, Gradska skupština, stranke, Državno odvjetništvo i Ministarstva potpuno su bojkotirali javnost. Međutim, ipak djelovanje inicijative imalo je posredne i neposredne posljedice: dovršenje projekta "Cvjetni" odgođeno je za četiri godine, podzemna garaža u Varšavskoj svedena je gotovo na polovicu od prvotno planirane, a planirana izgrađena površina značajno je smanjena. Još važnije, Socijaldemokratska partija kao stranka koja je upravljala Zagrebom svih godina sukoba oko Varšavske i podržavala gradonačelnika Bandića dok je bio u njenim redovima ispričala se javnosti i zajedno s ostalim strankama u Gradskoj skupštini naložila gradonačelniku da se anuliraju sve izmjene generalnog urbanističkog plana koje su poduzete radi realizacije projekta "Cvjetni". Međutim, nije bilo političke hrabrosti da se preispitaju i opozovu izdane dozvole, kao što nije bilo ni moguće da ih u pitanje dovede Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva, na čijem je čelu tada još bila Marina Matulović Dropulić, veliki dioničar najvećeg domaćeg građevinarskog poduzeća IGH. Nije potrebno naglašavati da su sve izmjene prostorne regulative i sve dozvole postale neoborive u onom trenutku kada je IGH ušao u izvedbu radova na projektu. Danas model prostornog razvoja u Hrvatskoj glasi: ekstraprofit za investitora stvara javna uprava privatizacijom ili izmjenom namjene prostora.

Nastavak djelovanja

Kao posljedica djelovanja protiv pogodovanja i izvlaštenja javnog prostora u Varšavskoj inicijativa Pravo na grad i Zelena akcija počele su raditi na povezivanju s različitim građanskim inicijativama diljem Hrvatske koje djeluju na temama očuvanja javnih dobara i prostora. Prvi temelj tih aktivnosti Pravo na grad i Zelena akcija postavili su još 2007. osnivanjem **Nacionalnog foruma za prostor**, koordinacije aktivističkih grupa i organizacija koje djeluju diljem Hrvatske. Drugi temelj je kampanja protiv posebnog Zakona o golfu, a koji investitorima u igrališta za golf omogućuje izvlaštenje poljoprivrednog zemljišta u tuđem vlasništvu i izgradnju velikog udjela smještajnih kapaciteta upravo na negrađevinskom poljoprivrednom zemljištu. Prvi takav slučaj je golf igralište i odmaralište na Srđu ponad Dubrovnika, a na pomolu su slični slučajevi u Puli, Šibeniku, Krku i velikom broju drugih prostorno vrijednih lokacija uz jadransku obalu i u unutrašnjosti. Novi val borbi oko budućnosti prostornih dobara samo što nije eruptirao.

Tomislav Medak

Arhitektonska izložba “Muzil sutra”, 3.-12.lipnja, MMC Luka

IZLAŽU:

Universidad Europea de Madrid
Urbanistica II

- akad. godina 2010/2011:
Angela Bailén López, Estrella Ramírez, Carmen Gila Campos, Irene Ayala Castro, Isabel Fernández Barrios, Larraitz Larumbe, Sara Castellote Vilar, Sara Miguelez, Rogue Pena, Federico Guardabrazo

Arhitektonski fakultet Zagreb
Katedra za arhitektonsko projektiranje
Radionica arhitektonskog projektiranja 2 : sport+

- akad. godina 2009/2010 - ljetni semestar:
Anić Nina, Arbanas Hrvoje, Balenović Lovro, Bencetić Maja, Brdar Josipa, Čamber Iva, Čikeš Nina Mia, Desnica Andrea, Dominiku Bernard, Grbac Ana, Kožulj Filip, Krmek Anita, Marić Tamara, Matika Nina, Milić Dario, Mraović Goran, Nejašmić Nera, Nenadović Dorotea, Nikolić Ivana, Peranić Marija, Poljančić Vesna, Renar Sara, Selak Ana, Soldo Danijela, Šantek Helena, Škugor Ivan, Triva Mia, Vidović Tamara, Ivan Zloušić, Dean Živičnjak, Eva Živko

- akad. godina 2010/2011 - zimski semestar:
Anić Andrea, Anić Luka, Chiabov Marko, Dragčević Katarina, Ecimović Larisa, Erjavec Eva, Gorički Ema, Grubišić Tasić Ivan, Ivelić Davor, Kadija Sonja, Kelemen Tea, Lepanović Suzana, Matuhina Nikola, Medoš Maša, Paša Marina, Pavić Dijana, Piacun Jana, Pleše Sabina, Ranogajec Ana, Renić Krešimir, Rupa Marija, Sladoljev Igor, Šeparović Darko, Šapit Irena, Šimac Marina, Šimpović Ivana, Širanović Željka, Šimić Andrea, Trobentar Lana, Vlahović Ina